विकास खबरपत्रिका राष्ट्रिय साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-४
मिडिया चोक, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२२५०७२
Odh
bikaskhabar@gmail.com

प्रेस काउन्सिलबाट ‘क’ वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com
खबरपत्रिका साप्ताहिक

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-२६, ● २०७४ पौष २४ गते सोमबार, ● 08 Jan., 2018, ● नेपाल सम्वत्-११३८, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

तेस्रो थाहा दिवस विशेष

२६ पौष अर्थात थाहा आन्दोलनका प्रणेता रुपचन्द्र विष्टको जन्म दिन । यस अवसरमा हामीले विकास खबरपत्रिकाको यो अंकमा फेसबुक, ट्वीटर, युट्युब, विभिन्न अनलाईनहरुमा शेयर भएका उनको जीवन र दर्शनलाई पाठकहरु समक्ष प्रस्तुत गरेका छौं । प्रस्तुत विष्टसंग सम्बन्धीत लेख हामी आफैले अनलाइनहरुको सहयोगमा तयार गरिएको हो । -स.

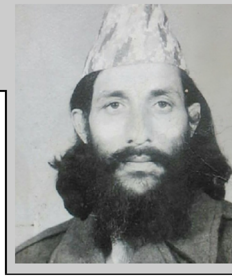

कृषिमा आधुनिकीकरणका लागि “जोन”

◆ विकास समाचारदाता
थाहानगर

कृषि उपजका वस्तुहरू उत्पादन हुने पकेट क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित गरेर कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादनमा वृद्धि गर्ने उद्देश्यले प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको सहयोगमा थाहा नगरपालिका वडा नंम्बर ३ मा व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) कार्यालय स्थापना भएको छ । परियोजना कार्यान्वयन इकाइ (तरकारी जोन) को रूपमा कार्यालय स्थापना भएको हो । कृषिको चार वटा संवाहक सुपर जोन, जोन, ब्लक र पकेट अन्तर्गत यहाँ जोन स्थापना भएको हो ।

यो मकवानपुरकै पहिलो र एकमात्र कृषि जोन हो । यस जोन अन्तर्गत थाहा नगरपालिकाको १ देखि १० नम्बर वडासम्म र इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको पाँचवटै वडा रहेको छ । जोन स्थापना भएपछि कृषकहरूले हाल अपनाइरहेको कृषि प्रविधिलाई आधुनिकीकरण गर्न थप मद्दत मिल्ने जनाइएको छ । कृषि पेशालाई थप व्यवस्थित गर्न कृषिमा यान्त्रिकीकरण, ट्र्याक्टर र पावर टेलर प्रविधिको विकासका लागि औजारहरूको अनुदान र सेवा सुविधाका लागि थप कल्याणकारी कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने जिल्ला कृषि विकास कार्यालय मकवानपुरका प्रमुख निर्मल गदालले बताए ।

परियोजना सञ्चालन भएसँगै थाहानगरका १० वटा वडा र इन्द्रसरोवर गाउँपालिकामा विशेष तरकारी खेती कार्यक्रम सञ्चालन हुने भएको छ । यो परियोजनाबाट स्थानीय किसानलाई लाभ हुने प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई पालुङका प्रमुख तथा वरिष्ठ कृषि अधिकृत सुजन आम्गाईले बताए । तरकारी उत्पादनको उर्वर क्षेत्र मानिएको थाहानगर र इन्द्रसरोवरमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको सहयोगमा कृषिलाई आधुनिकीकरण गर्न खोजिएको इकाई प्रमुख आम्गाईले बताए । जोन परियोजना कार्यान्वयन इकाइ मार्फत व्यवशायीक तरकारी उत्पादनलाई जोड दिनूका साथै कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू, उन्नत खेती प्रविधि प्रदर्शनीलगायतको कार्यक्रमहरू संचालन हुने भएको छ । कृषि उपज उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने कार्यात्रमका लागि परियोजनाबाट कृषकहरूले ५० देखि ८५ प्रतिशतसम्म अनुदान समेत पाउनेछन् ।

थाहा र इन्द्रसरोवरका लागि यसवर्ष करिब १ करोड २२ लाखको कार्यक्रम रहेकोको प्रमुख आम्गाईले बताए । उनले भने-‘कार्यालय स्थापना, व्यवस्थापन लगायतको कार्य संचालन गर्नुपर्ने भएकोले कृषकसमक्ष पुग्ने कार्यक्रम यसवर्ष अलि कम हुन सक्छ ।’ आगामि वर्षहरूमा कार्यक्रम र बजेट समेत वृद्धि हुने उनको भनाइ छ । जोन अन्तर्गत संचालन हुने कार्यक्रम अधिकांश कृषकको मागको आधारमा संचालन हुनेछन् । ‘कृषकहरूको माग सबैभन्दा बढि के मा हुन्छ त्यसलाई हामी योजना बनाउँछौं, कार्यान्वयन गर्छौं’-प्रमुख आम्गाईले भने । जोन मार्फत संचालन हुने कार्यक्रम सिधै व्यक्तिमा पुग्दैनन् । जोन कार्य क्षेत्रमा रहेका त्रियाशील कृषक समूहहरू, कृषि सहकारी, कृषि फर्मलगायत मार्फत सेवा तथा अनुदान कृषकहरू समक्ष पुऱ्याउने प्रावधान रहेको छ ।

जोन स्थापना भएपछि अब किसानहरूले अत्याधुनिक कृषि प्रविधि अपनाएर उत्पादनमा समेत वृद्धि गर्ने र उच्च गुणस्तरको तरकारी उत्पादन गरेर राम्रो मूल्य लिन सक्ने उनले बताए ।

जोन कार्यालय

जोन कार्यालयमा एक वरिष्ठ कृषि अधिकृत, एक कृषि अधिकृत, एक लेखापाल, एक खरिदार, एक प्राविधिक सहायक, एक कृषि विज्ञ, एक कार्यालय सहयोगी र दुईजना इन्टर्नका व्यक्ति हुनेछन् । तर शिखरकोटमा स्थापना भएको जोन कार्यान्वयन इकाई कार्यालयमा जम्मा ६ जना मात्र कर्मचारी रहेका छन् ।

कृषि जोन स्थापना गर्न सो क्षेत्रमा कम्तीमा पाँचसय सय हेक्टर जग्गामा तरकारी खेती गरिएको हुनुपर्ने प्रावधान छ । आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ बाट शुरू भएको प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना १० वर्षको लागि भएकोले जोन पनि सोही अन्तर्गतको कार्यक्रम भएको मन्त्रालयको भनाइ छ । जोनको अवधि कम्तिमा पनि पाँच वर्षको हुनेछ ।

मकवानपुरमा सुपरजोन छँदैछैन भने जोन यहि एउटा मात्र हो । त्यस्तै व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) २ वटा र साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) २५ वटा रहेको जिल्ला कषि विकास कार्यालय मकवानपुरका कृषि प्राविधिक मधुसुदन आचार्यले बताए । कृषि ब्लकका लागि एकसय हेक्टर र पकेट क्षेत्रका लागि १० हेक्टर क्षेत्रमा तरकारी खेती गरिएको हुनुपर्ने प्रावधान छ ।

थाहा दिवसमा “सम्मान”

रूपचन्द्र विष्टको ८४ औं जन्मोत्सव तथा तेस्रो थाहा दिवस २६ पौषको तयारी पूरा भएको । सामाजिक कार्यमा क्रियाशिल थाहानगरको फरक सोच अभियानले दिवसको तयारी पूरा गरेको हो । फरक सोचले थाहानगरमा विष्टको जन्मोत्सवमा थाहा दिवस मनाउँदै आएको छ । फरक सोचले जन्मोत्सवको अवसरमा तेस्रो थाहा दिवस तथा शैक्षिक क्षेत्रमा थाहानगरको लागि अभियन्ता समेत रहेका तिर्थदास श्रेष्ठको स्मृतिमा हरेक वर्ष झैं यस वर्ष पनि विभिन्न शिर्षकमा चौंथो तिर्थदास स्मृति सामाजिक सम्मान कोष अर्न्तगत सम्मान गर्ने भएको छ ।

सामाजिक सम्मान सहित स्थानीय निर्वाचनमा थाहानगरको पहिलो निर्वाचित मेयर र उपमेयरलाई अभिनन्दन गर्ने फरक सोच अभियानले जनाएको छ । तेस्रो थाहा दिवसकै दिन जिल्लामा कार्यरत पत्रकार मध्येबाट एक जनालाई ‘थाहा पत्रकारीता’ सम्मानबाट सम्मान गर्ने फरक सोचले जनाएको छ ।

थाहा दिवसकै अवसरमा नारि शिक्षा कोष अर्न्तगत थाहा नगरका माध्यामिक तहका २० जना विद्यार्थीहरूलाई स्टेशनरी सामग्री प्रदान गरिने भएको छ । मकवानपुर क्षेत्र नं. २ प्रतिनिधि सभाको सांसद विरोध खतिवडाको प्रमुख आतिथ्यता र प्रदेश शभा ‘क’ कुमारी मुक्तानको विशेष आतिथ्यतामा हुने कार्यक्रममा स्थानिय राजनितीक दलका प्रतिनिधी, जनप्रतिनिधी, संघ संस्था तथा कार्यलयका प्रतिनिधी लगायत सम्पूर्णलाई कार्यक्रममा सहभागी हुन फरक सोच अभियानले आग्रह गरेको छ । कार्यक्रम विकास घर शिखरकोटमा २६ पौष विहान ८ बजे हुने भएको छ ।

JolQmut 36gf btf{;DaGwL h?/L ;'rgf Û

जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय तहमा गई दर्ता गरौं । जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् । जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध विच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो । बसाई सराई गर्दा व्यक्ति आफू मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार नै बसाई सरी गए परिवारको मुख्य व्यक्तिले दर्ता गर्नु पर्छ ।

yfxf gu/kflnsf
gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
OGb|o0fLrf}, dsjfgk'/

नेपाल सरकारको सूचना Û

हाम्रो हरेक कदमहरु राष्ट्रिय स्वार्थबाट प्रेरित हुने संस्कृतिको विकास गरौं ।

नेपाल सरकार
;'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

विकास खबरपत्रिका साप्ताहिक | प्रेसकाउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त | www.bikaskhabar.com
२०७४ पौष २४ गते सोमबार 08 Jan., 2018, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

www.bikaskhabar.com
bikaskhabar@gmail.com

स म्पा द की य

सूचनाको हक र 'थाहा'

नेपालमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ साल भाद्रदेखि लागु गरिएको र २०६५ साल जेठमा राष्ट्रिय सूचना आयोग गठन गरेर यसलाई व्यवस्थितपमा कार्यान्वयनमा लैजाने प्रक्रियाको थालनी गरिएको हो। समग्रमा यो ऐन लागु भएको दश वर्ष पूरा भइसकेको छ । तर अहिले पनि यसको कार्यान्वयन पक्ष कमजोर छ। अपारदर्शितामा रमाउन चाहने समाजमा यस प्रकारको कानूनको कार्यान्वयन पक्ष कमजोर हुनु स्वाभाविक नै हुन्छ। सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन जनताको अधिकारसँग जोडिएको छ। यो आम जनताको न्यूनतम मानव अधिकारको क्षेत्रभित्र पर्ने विषय पनि हो। २०४७ सालको संविधान लागु भएदेखि नै यो ऐन लागु गर्नका लागि विशेष गरेर नेपाली प्रेसले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको हो। लामो संघर्षको प्रतिफलस्वरुप सूचनाको हकको अधिकार प्राप्त भए पनि यसको कार्यान्वयनमा अझै केही समस्याहरु छन्। यो अधिकार आम जनता र तल्ला तहहरुमा समेत विस्तारित हुन सकिरहेको छैन।

राज्यका काम कारवाही लोकतान्त्रिक पद्धतिअनुप खुला र पारदर्शी बनाई नागरिकप्रति जवाफदेही एवं जिम्मेवार बनाउन र सार्वजनिक महत्वको सूचनामा आम नागरिकको पहुँचलाई सरल बनाउनका लागि सूचनाको हक सम्बन्धी ऐनको व्यवस्था गरिएको यसको प्रस्तावनामै उल्लेख गरिएको छ। साथै संवेदनशील सूचनाको संरक्षण गर्ने र नागरिकको सुसूचित हुन पाउने अधिकार संरक्षण गर्दै प्रचलनमा ल्याउने लक्ष्य पनि यसमा समावेश गरिएको छ। सार्वजनिक निकायलाई पारदर्शी, जवाफदेही र जिम्मेवार बनाउने यो ऐनको उद्देश्य भए पनि त्यसमा अझै सफलता हासिल हुन नसकेको अवस्था विद्यमान छ। त्यसैले ऐन कार्यान्वयनमा धेरै चुनौतीहरु छन्। सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन कार्यान्वयनमा ल्याउने सवालमा राष्ट्रिय सूचना आयोगले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न सक्नुपर्छ। राज्यका प्रशासनिक निकायमा मात्र सीमित नरहेर जनस्तरसम्म यसले आफ्ना गतिविधिहरु विस्तारित गर्न सक्यो भने ऐन कार्यान्वयनमा सहजता आउन सक्नेछ। सूचनाको हक जस्तो आम जनताको अधिकारसँग गाँसिएको विषयलाई सञ्चार माध्यमको वा प्रेसको अधिकारका पमा सीमित अर्थमा बझ्ने प्रवृत्ति अहिले पनि विद्यमान छ। त्यसैले यो अधिकारप्रति आम जनताको पहुँच पुऱ्याउन सूचना आयोग सार्वजनिक निकाय एवं प्रेस जगतले सचेतक एवं उत्प्रेरकको भूमिका समेत निर्वाह गर्न सक्नुपर्छ।

नेपाली समाजमा अहिले पनि गोप्य संस्कृतिले जरा गाडेर बसेको छ र अपारदर्शितामा रमाउने प्रवृत्ति छ। ढिलासुस्ती भ्रष्टाचारजस्ता गलत प्रवृत्तिले गाँजिएको समाजको विशेषता वा पहिचान भनेकै यही हो। सानोतिनो प्रयासले यसलाई नियन्त्रण गर्न सकिन्न। कुशासन र भ्रष्टाचारजस्ता विकृतिद्वारा ग्रसित समाजलाई सही बाटोमा ल्याउनका लागि ऐन कानूनमा कडाइ गर्नुको विकल्प छैन। यसमा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐनको सफल कार्यान्वयनको खाँचो छ। तर यो काम सोचेजस्तो सजिलो अवश्य छैन। तसर्थ रुपचन्द्र विष्टले थाहा जगाएको यहि मकवानपुरको थाहानगरमा थाहा दिवस मनाइरहँदा यहाँको हर कुरा सूचनाको हकसंग जोडेर पारदर्शीतामा अघि बढ्न सके रुपचन्द्रको एउटा सपना साकार हुनेछ । त्यसो त थाहानगरलाई 'थाहा' सिक्ने अर्थात पारदर्शिता सिक्ने एउटा नगरको रुपमा विकास गराउनको लागि राष्ट्रिय सूचना आयोग समक्ष थाहाका अनुयायी भन्नेहरुले पहल थाल्नू आवश्यक छ । यसो गर्न सकेमा नाम अनुसारको काममा पनि अघि बढ्न सकिन्छ ।

yfxf gu/kflnsfsf]zv/sf[6 sfp06/af6 lbjfa; ;]jf

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:00	बजे हेटौडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: 00	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:00	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१0:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१0:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१0:३0	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३0	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३0	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३0	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:00	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३0	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५0७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५0७0५६१

dxTjk{0f{6]lnkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

रुदाने र बिर्सिइएका नायकहरु

रूदाने अर्थात् रूपचन्द्र विष्ट ! जसलाई पुरानो पुस्ताले चटक्कै बिर्सिसक्यो, नयाँ पुस्ताले चिनेकै छैन। इतिहासको अँध्यारो गर्तमा धकेलिएर बिर्सिएका एक होइन, अनेकौं रूदानेहरू छन् यो मुलुकमा। तिनलाई स्कुलका पाठ्यपुस्तकमा अनि पत्रिकाका पानाहरूमा कुनै ठाउँ छैन। हाम्रो इतिहासै यस्तो छ- कति रूदानेहरू गुमनाम पारिएका छन्, कति ऐरेगैरेहरू चाँहि ख्यातिको चुलीमा छन् । यो इतिहासको अब वृहत उत्खनन गर्दै तिनीहरूलाई फेरि सम्झने र नयाँ पुस्तालाई अवगत गराउने कामको थालनी गर्नुपर्छ। यसै सन्दर्भमा अमितकिशोर सुवेदी र विकास ढकालले 'रूदानेः द मिस्टेरियस रिबेल' नामको डकुमेन्ट्री निर्माण गर्दै गरेको समाचार प्रकाशमा आएको छ।

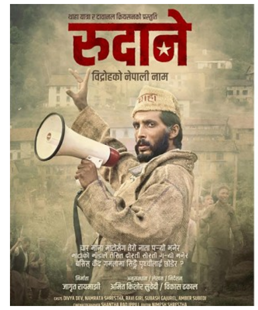

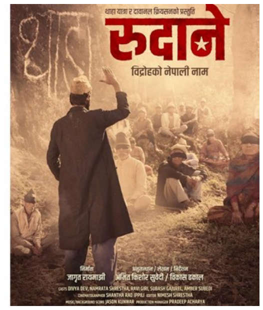

> एक समय सहरका भित्ता र पर्खालहरु "थाहा" ले पोतिएका हुन्थे। मलाई नमान्नुस, मेरा कुरा पनि नमान्नुस्, मेरा विरोधीका कुरा पनि नमान्नुस्, थाहा पाउनुस्, सप्रेका देश थाहा पाएर सप्रे, बिग्रेका देश भ्रम परेर बिग्रे, भ्रमैभ्रममा बाँचेर बिग्रेको यो देशको एउटा नागरिक तपाईं बस् थाहा पाउनुस्, देश सप्रिन थालिहाल्छ-यस्तो भन्थे रे "थाहा" आन्दोलनका यी प्रणेता।

छिमेकी भारतमा भगत सिंहमाथि सन् २००२ मा एकैचोटि तीनवटा फिल्महरू बने। ती फिल्मले धेरै भारतीयहरूमा विस्मृतिको पर्दा उघारिदियो र भगत सिंहको स्मृतिलाई पुनः ताजा बनाएर ल्यायो। सन् २००६ मा बनेको 'रङ्ग दे वसन्ती' ले त युवापुस्तामाझ भगत सिंहलाई उनीहरूको 'आइकन' नै बनाइदिएको थियो। त्यस्तै, गत सालको 'भाग मिल्खा भाग' ले मिल्खा सिंह को हुन् भन्ने जानकारी संसारलाई दियो।

रिलिज भएको 'मेरी कोम' ले पनि मेरी कोमका बारे ठूलो चर्चा फैल्याएको छ। उक्त फिल्मका निर्देशक उमंग कुमार स्वयंले स्वीकारेका छन् कि फिल्मको निर्माण थाल्नुअघिसम्म उनलाई थाहा थिएन-को हुन् मेरी कोम भनेर। फिल्म र डकुमेन्ट्रीहरूमा त्यो शक्ति हुन्छ। इतिहासले बिर्सेका, बाटैमा छोडेका वा चिन्दै नचिनेका नायकहरूलाई दर्शकसामु पस्किदिन्छ।

अनि तिनका जीवनकहानीले मान्छेलाई प्रेरित गर्छन्। तर हाम्रोमा एक त यस्ता 'बायोपिक' हरू बन्दै बन्दैनन्, केही गरी बनिहालेछन् भनेपनि गुणस्तरका हुनेमा ठूलो प्रश्नाचिह्न रहन्छ। गुणस्तरकै रहेछन् भने पनि प्रचारप्रसारको अभावमा ती हलमा कहिले लागे, कहिले उत्रे, हलवालाबाहेक अरू कसैलाई थाहा हुँदैन। त्यसैले, पुस्तकहरूको प्रचारप्रसारमा अहिले जुन आत्रामकता देखिएको छ, गतिला फिल्म निर्माण गर्नेहरूले पनि अब त्यसको अनुशरण गर्ने हो कि ? नत्र, त्यत्रो मेहनत गरेर बनाएको फिल्म कसैले थाहै नपाई दर्शकका आँखाबाट ओझेलमा पर्छ भने त्यो बनाएको के सार ? केही वर्षअघि भजनशिरोमणि भक्तराज आचार्यमाथि 'आचार्य' फिल्म बन्यो, समीक्षकहरूले ताली पिटे, केही पत्रपत्रिकामा राम्रा 'रिभ्यु' हरू पनि छापिए। तर दर्शकका रूपमा हामीले, अझ हामीजस्तो मोफसलमा बस्ने दर्शकहरूले, त्यो फिल्म लागेको/नलागेको केही पत्तो पाएनौं। यसप्रकार भक्तराज बारेको हाम्रो कौतुहलता उनीमाथि फिल्मै बनिसक्दा पनि मेटिन सकेन। सहिद भीमदत्त पन्तको जीवन पनि चाँडै पर्दामा आउँदैछ। आखिर उनी पनि हाम्रो समाजले उतिसारो नचिनेका नायक हुन्। आशा गरौं, यसले चाँहि ती 'बायोपिक'हरूको हविगत नबेहोरोस्।

रूपचन्द्र विष्टका बारे केटाकेटी छँदैदेखि फाट्टफुट्ट सुनिआएको र पढिआएको त हो । तर उनीबारे आधिकारिक सामग्रीहरू भने केही पाइँदैनन्। हरेक वर्ष जबजब उनको स्मृति/जन्म दिवस आउँछ, तबतब अखबारका भित्री कुनामा केही संस्मरणहरू चाँहि पढ्न पाइन्छन्। तिनै छोटा संस्मरणमा पनि अनेक लोमहर्षक कथा र रोमाञ्चक गाथा हुन्छन् रूपचनको व्यक्तित्वका । किम्वदन्तीजस्ता लाग्ने ती किस्साहरू पढ्दा उनी कुनै दन्त्यकथाका नायकझैं प्रतीत हुन्छन्। तर यत्तिकैमा रूप्चनको जीवनदर्शन सर्वसाधारणसम्म पुग्न सक्दैनथ्यो, पुगेन। आज पनि तन्नेरी पुस्ता बिल्कुलै अनभिज्ञ छ उनका बारे। यसलाई चिर्न उनका बारे 'फिचर फिल्म' वा 'वृतचित्र' बनाउनैपर्थ्यो, जुन प्रयास ढिलै भएपनि भएको छ। झारा टार्ने किसिमले होइन, बरू पर्याप्त अध्ययन/अनुसन्धान गरेर साँच्चिकै सार्थक वृतचित्र बन्न सकोस् यो आमदर्शकको यही कामना छ। अनि धारिलो मार्केटिङ अपनाएर भएपनि ऐतिहासिक व्यक्तित्व वा विषयवस्तुमाथि बन्ने यस्ता फिल्महरू हरेक सर्वसाधारणको पहुँचसम्म पुऱ्याउनैपर्छ।

एक समय सहरका भित्ता र पर्खालहरू 'थाहा' ले पोतिएका हुन्थे। मलाई नमान्नुस, मेरा कुरा पनि नमान्नुस्, मेरा विरोधीका कुरा पनि नमान्नुस्, थाहा पाउनुस्, सप्रेका देश थाहा पाएर सप्रे, बिग्रेका देश भ्रम परेर बिग्रे, भ्रमैभ्रममा बाँचेर बिग्रेको यो देशको एउटा नागरिक तपाईं बस् थाहा पाउनुस्, देश सप्रिन थालिहाल्छ-यस्तो भन्थे रे 'थाहा' आन्दोलनका यी प्रणेता। जनताको यही 'थाहा' पाउने अधिकार कुण्ठित हुनेगरी अदालत अवहेलनासम्बन्धी कालो विधेयक ल्याउन लागिएको यो समयमा रूप्चन झनै सान्दर्भिक बनेका छन्। आफ्नो जीवनका अन्तिम दिनमा बिमारीले थलिंदा उनले भनेछन्-'छाप्रेहरू उपचार गर्न जाने वीर अस्पताल हो, मलाई त्यहीं लैजा। त्यहाँ भर्ना नै गर्नु परेमा जनरल वार्डमा गर्नू, क्याबिनमा नगर्नु क्याबिनमा सर्वसाधारण नेपाली बस्न सक्दैनन्।' सिंगापुर र न्यूयोर्कलाई पानी पँधेरो बनाएका हाम्रा बिरामी नेताहरूका निम्ति योभन्दा कठोर व्यंग्य के होला ? हुनेखाने घरानाको भएर पनि जनता जगाउने राजनीतिमा होमिएका रूपचनले जीवनपर्यन्त छाप्रेहरूकै राजनीति गरेको थिए, झुत्रेझाम्रेकै लागि लडेका थिए।

वि.सं. २०३७ र २०४३ सालको पंचायती चुनाव जितेका रूप्चनले राष्ट्रिय पंचायतका बैठकहरूमा गर्ने खरा भाषणले पंचायतका ताबेदारहरूलाई हायलकायल पारेको सम्झनेहरू अझैं पनि जीवितै छन्। *हामी कसैका होइनौं, कोही हाम्रा होइनन्, हामी सत्य र ठीकका, सत्य र ठीक हाम्रो* यही भन्दै डुलीरहन्थे मैलो मान्छेका झुप्राहरूमा उनी। सरल भाषामा जनतामा कुरा राख्ने उनको एउटै ध्येय थियो-जनजागरण ल्याउने। तर ५० को दशकमा आइपुग्दा उनले हरेस खाइसकेका थिए। भन्थे रे- 'मान्छेहरू जाग्दै जागेनन्, जे जति जागे, ती पनि जालीफटाहालाई नै काम लागे। मान्छेभित्रको मान्छे जगाउने काममा म असफलै भएँ।' २०६२/०६३ को वसन्त-विद्रोहपछि अभूतपूर्व रूपले जागेका मान्छेहरू उनले देख्न पाएनन्। देख्न पाएको भए रूपचन पक्कै खुशी हुन्थे होलान्। तर रूपचनले चाहेजस्तो चेतनाभन्दा उत्तेजना पो बढेको हो कि यो कालखण्डमा भन्ने प्रश्न चाँहि विचारणीय छ।

> उनको अद्‌भुत व्यक्तित्वका धेरै पाटाहरु अझ पनि रहस्यमै लुकेकाले मानिसहरुलाई उनका बारे जे भन्न पनि छुटजस्तो छ। तर पनि, उनी ढोंगी र पाखण्डी थिएनन्। उनको वचन र चरित्रमा कुनै विरोधाभाष थिएन। भित्र जे छ, बाहिर पनि त्यही देखाउँथे उनी। जनताप्रति उनको निष्ठा र समर्पण साँच्चिकै अद्वितीय थियो। सामाजिक सुधारमा उनले ठूलो योगदान दिएका छन्, विशेषगरी उनको कर्मथलो मकवानपुरमा।

हुन त उनलाई बौलाहा भन्नेहरू पनि धेरै निस्के। उनको अद्‌भुत व्यक्तित्वका धेरै पाटाहरू अझ पनि रहस्यमै लुकेकाले मानिसहरूलाई उनका बारे जे भन्न पनि छुटजस्तो छ। तर पनि, उनी ढोंगी र पाखण्डी थिएनन्। उनको वचन र चरित्रमा कुनै विरोधाभाष थिएन। भित्र जे छ, बाहिर पनि त्यही देखाउँथे उनी। जनताप्रति उनको निष्ठा र समर्पण साँच्चिकै अद्वितीय थियो। सामाजिक सुधारमा उनले ठूलो योगदान दिएका छन्, विशेषगरी उनको कर्मथलो मकवानपुरमा। कृतज्ञ हुनुपर्ने यस्ता नायकप्रति इतिहास कृतज्ञ हुन सुहाउँदैन। 'रूदानेः द मिस्टेरियस रिबेल' ले इतिहासमा कतै विलुप्त यी रूपचनलाई उत्खनन गरेर जस्ताको तस्तै दर्शकसामू पस्कन सकोस, शुभकामना !

✍ ;ehif nfd5fg]

रुपचन्द्र बिष्टका रमाइला चार किस्सा

कुनै बेला थाहा आन्दोलनका प्रवर्तक रूपचन्द्र विष्ट आफ्नो भाषण सुन्न पैसा तिर्न लगाउँथे । रूपचन्द्र विष्ट विद्रोहको एउटा सिम्बोलका रूपमा रहीरहेका छन् । केही समय मकवानपुरको पालुङ स्थित गाउँकै स्कुलमा पढाउँदा उनले शैक्षिक विकासको पाटोमा धेरै अनौठा काम गरे । एक वर्षजति पढाएर छोडेका उनी एकाएक गायब पनि भए । तर, हराएको ठीक एक वर्षपछि हेटौँडामा उपस्थित भए ।

त्यसपछि 'थाहा' आन्दोलन सुरू गरेका रूपचन्द्रले होटेल चलाउनेदेखि बाख्रा पाल्नेसम्मका काम गरे । **अर्जुनबहादुर विष्ट**ले यिनै रूपचन्द्रका ५ वटा रमाईला किस्सा सम्झना गरेका छन्, जुन यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

१. पन्ध्रपाथी अट्ने खागीको झोला

काठमाडौंमा पढ्दा म गाउँकै स्कुलमा पढ्थेँ । मेरो घरैपछाडि थियो उनको घर । उनी आक्कल–झुक्कल घर पुग्थे । उनी कति बलिया थिए भने हामीलाई एक हातले समातेर आकाशतिर उडाइदिन्थे, तल झर्ने वेला फेरि एकै हातले च्याप्प समाइ दिन्थे । रूपचन्द्र दाइ भन्दै हामी रमाइलो गर्न झ्यामिन्थ्यौँ । पन्ध्र पाथीभन्दा धेरै जाने एउटा खागीको झोला थियो उनीसँग । घर आएका बेला चामल, दाल, गुन्द्रुक, घिउ, के–के छ सबै त्यही झोलामा टन्न भरेर लान्थे ।

२. हिरण्यलाललाई किन नमस्ते गर्ने ?

म काठमाडौं आउँदा नीलकण्ठ काकाको कालिमाटीस्थित कोठामा बस्थेँ । रूपचन्द्र पनि त्यहीँ बस्थे । एक दिन काकाको कोठामा पुग्दा रूपचन्द्र एकजना साथीसँग चेस खेल्दै रहेछन् ।

मैले रूपचन्द्रलाइ दाई सम्बोधन गर्दै नमस्कार गरेँ र अर्का व्यक्तिलाई पनि । रूपचन्द्रले मलाई च्याप्प समाएर भने, 'भाते, मलाई त दाइ भनेर नमस्ते गरिस्, यसलाई के भनेर नमस्ते गरेको ? तैंले नमस्कार गर्नुपर्ने यो को हो ? न तँलाई यसले चिन्छ, न तैँले यसलाई । जा, कालिमाटी चोकमा गएर सबैलाई नमस्कार गर्दै बस् ।' त्यसबेलादेखि मैले नचिनेको कसैलाई नमस्कार गरेको छैन । पछि थाहा पाएँ, ती व्यक्ति पूर्वराजदूत हिरण्यलाल श्रेष्ठ रहेछन् ।

३. बाख्रो मार्नेलाई यसरी पारे खुसी

सिमभन्ज्याङमा रूपचन्द्रको बाख्रोलाई ट्रकले किचेर मारिदिएछ । रूपचन्द्र हान्निएर रोडमा आइपुगे छन् । सोधेछन्, कहाँ जान लागेको ? 'काठमाडौंमा माल झार्न', काँप्दै ड्राइभरले जवाफ फर्काएछ । त्यसो भए आफ्नो काम सकेर मलाई भेट्न आइज, रूपचन्द्रले उसलाई तत्काल छोडिदिएछन् । ड्राइभर काठमाडौंमा माल खन्ययाई रूपचन्द्रलाई भेट्न भोलिपल्ट सिमभन्ज्याङ पुगेछ । त्यतिखेरसम्म बाख्राको मासु काटेर सबै बेचिसकेका पो रहेछन् । रूपचन्द्रले भनेछन्, 'ल भाते, अब यस्तै–यस्तै गर्दै हिंड्, बाख्रो मारिस्, अब मान्छे पनि मार्दै हिंड् । मलाई डेढ सय रूपैयाँ दे अनि आफ्नो बाटो लाग् ।'

रूपचन्द्रले के सजाय दिने हो भनेर होस् गुमेको ड्राइभरले फुरूङ्ग हुँदै डेढ सय दिएर आफ्नो बाटो लागेछ । संयोगवश एकचोटि यात्राकै क्रममा भेट हुँदा त्यो ड्राइभरले मलाई यो घटना सुनाएको हो । बाख्रो किन्दा परेको मूल्यभन्दा मासु बेच्दा उठेको मूल्य डेढ सय कम भएकाले त्यही रकम तिराएका रहेछन् रूपचन्द्रले । डाइभरले मलाई भनेको थियो, 'हेर्नुस् हजुर, रूपचन्द्र जस्तो मान्छे त को होला र ? मैले त कत्रो सजाय भोग्नुपर्ला भन्ने ठानेको थिएँ, तर उनको सजायले त मलाई खुसी बनायो ।

४. ट्रकको टायर खोलेर चालकलाई सबक

एकपटक रूपचन्द्रको पैसा हराएछ । एउटा ड्राइभरले भेटेछ, त्यो पैसा । हेटौँडा पुगेपछि ड्राइभरले पैसा भेटेको गफ मात्रै लगाएन, चिनेजानेकालाई जम्मा गरेर टन्न खुवाएछ । भोलिपल्टै रूपचन्द्रको पैसा हराएको चर्चा भयो । हल्लीखल्लीपछि रूपचन्द्रले त्यो ड्राइभर पत्ता लगाएछन् । केही दिनमै ड्राइभर रूपचन्द्रकै होटेलमा आइपुगेछ । अगाडि रोडछेउमा गाडी रोकेर लजमा सुत्न गएछ । त्यही मौकामा रूपचन्द्रले गाडीको टायर निकालेर आफ्नो होटेलभित्र ल्याएर राखेछन् । बिहान उठेर हेर्दा त ड्राइभरले आफ्नो गाडीको टायर नै देखेन ।

टायर चोरी भयो भन्दै मान्छे जम्मा हुन थालेछन् । भीडको बीचमा गएर रूपचन्द्रले सुनाएछन्, 'आज राति मैले पनि एउटा टायर पाएँ ।' मेरो गाडीको टायर हो, ड्राइभरले दाबी गरेछ । 'अस्ति मेरै घरैभित्र खसेको पैसा कसले लगेछ ?' रूपचन्द्रले भनेछन्, 'मैले त सडकछेउमा बेवारिसे बनेको टायर लगेको, घरभित्रबाट हैन नि । 'त्यसपछि त ड्राइभरले ओकल्न थालेछ, 'हजुर ! मैले पाएको हो पैसा, तपाईंको पैसा दिन्छु, मेरो टायर दिनुस् ।' हराएको पैसा यसरी फिर्ता गरे रे रूपचन्द्रले ।

"थाहा" के हो र को हुन् रुपचन्द्र विष्ट ?

अहिलेको नेपाली राजनीतिको 'सिनारियो' हेरेर आम मानिसहरू दिक्दार मान्ने गर्छन् । भावी सन्तती कोही पनि राजनीतिमा संलग्न नहोउन् भनि कामना गर्छन् । राजनीति गुन्डागर्दी गर्ने, पैसा भएका धनाढ्यले मात्रै गर्ने हो भन्ने धारणाहरू सर्वत्र सुन्न पाइन्छ ।

राजनीति खराब आचरण भएका व्यक्तिले मात्रै गर्ने होइन र नेपालमा त्यस्ता व्यक्तिको पनि जन्म भएको थियो, जसले साँच्चै जनताका लागि केही गर्न चाहन्थे । ति मध्ये रूपचन्द्र विष्ट एक हुन् ।

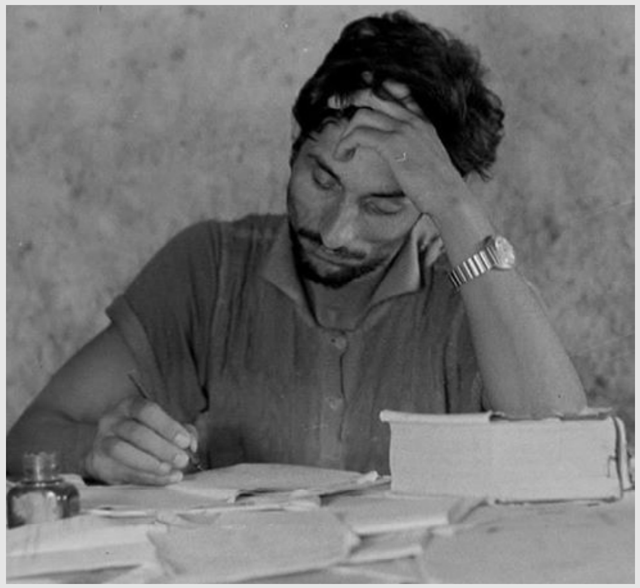

रूपचन्द्र विष्टको जन्म

रूपचन्द्र विष्ट मकवानपुरलाई आफ्नो कार्यक्षेत्र बनाएर चेतना फैलाउने शिक्षावादी, जनवादी नेता थिए । रूपचन, रूदाने, स्वरूपे आदि नामबाट पनि चिनिने उनको जन्म बाबु पदमबहादुर विष्ट र आमा चित्रकुमारीबाट वि.स.१९९० पौष २६ मा भएको हो । उनी एक सम्भ्रान्त परिवारका थिए ।

शिक्षा दिक्षा

विष्टले पारिवारिक विचार भन्दा फरक कम्युनिस्ट राजनीति स्कुले जीवनबाटै शुरू गरे । वि.स. २००७ देखि २०१० सम्म कम्युनिस्ट विद्यार्थी राजनीतिमा सक्रिय रहे । २०१० देखि २०१७ सालसम्म किसान र मजदुरहरूको पार्टीमा क्रियाशील रहे । त्यसैगरी २०१७ देखि २०२६ सालसम्म उनको सक्रियता विद्यार्थी र किसान क्षेत्रमा रह्यो । १७ सालपछि २२ र २९ सालमा मकवानपुरको पालुङ गाउँ पञ्चायतका प्रधानपञ्च रहे र पछि २०२८ सालमा स्नातक कोटामा राष्ट्रिय पञ्चायत सदस्य भए । उनले बीए र बीएल सम्म औपचारिक अध्ययन गरेका थिए ।

जेलजीवन र गिरफ्तारी

उनको विचार जनवादी भएकाले राष्ट्रिय पञ्चायत सदस्य रहँदा समेत उनलाई गिरफ्तार गरियो । पटक पटक गिरफ्तार भए पनि जनमुखी राजनीतिमा पूर्ण प्रतिवद्ध रहे । साधारण जीवन रूचाउने उनले विवाह गर्दा समेत पाहुनालाई चिया मात्र खुवाए । दुई सन्तान भएका उनको पछि सम्बन्ध विच्छेद भयो ।

धेरै पटक राजद्रोह लगायत अन्य आरोपमा पक्राउ परेका बिष्टलाई तत्कालिन पञ्चायती सरकारले धेरै पटक जेल हालेको थियो । नेपालमा भने उनी बेपत्ता भएको समय उनी मारिएको शंका समेत गरिएको थियो । फर्केपछि मकवानपुरको दामनमा प्राकृतिक बिज्ञानको ८ वर्ष स्वअध्ययन गरे । उनी स्थानीय विद्यालयमा प्रधानाध्यापक भए । बिहान बेलुका प्रौढ शिक्षा समेत चलाए । २०३८/०४३ सालमा मकवानपुरबाट तत्कालीन राष्ट्रिय पञ्चायतमा प्रतिनिधित्व गरेका विष्ट फोटो होइन, विचार राखेर निर्वाचन लड्थे । विष्ट मुलुकमा रहेको मण्डलेतन्त्रको मात्र होइन, घर, टोल, गाउँ र दलभित्र रहेको मण्डलेतन्त्रको पनि प्रखर विरोधी थिए । केही समय विष्टसँग जेलमा बसेका पूर्वप्रधानमन्त्री केपी ओली यसरी सम्झन्छन् विष्टलाई,'उनी महान् मान्छे थिए, जीवनको विशेषता जनशैली, राजनीतिको विशेषता जनमुखी । यी रूपचन्द्रका विशेषता हुन् ।'

थाहा आन्दोलनको सुरुवात

वि.सं. ०२९ र ३० सालतिर रूपचन्द्र विष्टले थाहा आन्दोलन सुरु गरे । रूपचन्द्र र उनका सहकर्मीका हातबाट चट्टान, भित्ता, पर्खाल, रूखदेखि खाली कागज र चुरोटको बट्टासम्ममा 'थाहा' लेखिए ।

'थाहा' नेपाली छाप्राहरूमा पुगेको पहिलो दार्शनिक आन्दोलन थियो । यस आन्दोलनको सबभन्दा महत्वपूर्ण विशेषता के थियो भने यसमा कुनै पनि प्रकारको सैद्धान्तिक क्लिष्टता या अस्पष्टता थिएन । यस आन्दोलनको सार नै यसका प्रवर्तकको रूखो बोली र ठाडो आग्रह थियो । उनी भन्थे, 'थाहा पा भाते ! जान् भाते ! बुझ् भाते !' थाहा आन्दोलनको मूल लक्ष्य भनेको चेतनाहीन जनतालाई चेतना सम्पन्न नागरिकमा रूपान्तण गरी राजनीतिक र सामाजिक जागरण गर्नु हो ।'

रुपचन्द्रको गाउँमा छुट्टै सरकार

दामन/पालुङ गाउँ पञ्चायतलाई मिलाएर रूपचन्द्रले गाउँ विकास समिति बनाएका थिए । जसको कार्यालयलाई विकास घर भनिन्थ्यो । रूपचन्द्रले विकास करको नियम चलाएका थिए । दामन/ पालुङवासीले एक धार्नी आलु बेच्दा ५ पैसा विकास कर तिर्नुपर्थ्यो । आफूले तिरेको कर कहाँ खर्च भइरहेको छ ? त्यसको प्रष्ट जानकारी पाउँथे उनीहरू । किनभने, दिनदिनै विकास घरको सुचनापाटीमा विकास कर कहाँ खर्च भइरहेको छ रू त्यसको हरहिसाब टाँसिएको हुन्थ्यो ।

थाहा एक दर्शन हो

रूपचन्द्र विष्ट त्यस्ता नेपाली थिए, जो राजनीति गरेर राजनीतिज्ञ कहलिएनन् । श्रम गरेर पनि श्रमिक भनिएनन्, साहित्य लेखेर साहित्यकारमा दरिएनन् । मौलिक दर्शन स्थापित गरेर पनि दार्शनिक भनिएनन् ।

उनलाई एक सनकी मान्छेका रूपमा तत्कालिन शासकले उनलाई चित्रण गर्‍यो । थाहा अभियानका त्यतिवेलाका एक अभियन्ता मदन राई थाहा अभियानलाई नेपाली माटोमा जन्मिएको दर्शन भन्छन् ।

शिक्षामा योगदान

आफ्नै र जनताको जनश्रमदानद्वारा हालको थाहानगरको जनकल्याण मावि बनाए । उनले बोल्ने यस्ता थिए–'केटाकेटी बिग्रे बाबुआमा दोषी, जनता बिग्रे सरकार दोषी, सरकार बिग्रे व्यवस्था दोषी, व्यवस्था बिग्रे अगुवा दोषी, अतियथार्थमुखी, कर्तव्यमुखीवाहेक, पछुवा, भगुवा सारा दोषी, जात ठूलो कि जनता ? नाता ठूलो कि न्याय 'स्वार्थ ठूलो कि निस्वार्थ' उनको यो भनाई ०३९ सालको स्थानीय चुनावको पर्चामा समेत लेखिएको थियो ।

पञ्चयातीलाई चितुवाको संज्ञा

उनी भन्ने गर्थे 'पैसाबाट सत्यता, पदबाट इन्साफ, शोषकबाट विकास, विदेशीबाट राष्ट्रियता, रन्डीबाट इमान, गुण्डाबाट राजनीति, शासकबाट प्रजातन्त्र, पाइन्छ भन्नेले लगाउँछन् चितुवालाई बाख्राको गोठालो ।' उनले पञ्चायती व्यवस्थालाई त्यही वेला चितुवाको संज्ञा दिन्थे । उनले खराव मन भएकाहरूबाट असल काम होला भनी सोच्नु दिवास्वप्ना भएको कुरा उल्लेख गरेका छन् ।

आन्दोलनको मुख्य उद्देश्य

उनले तिन दशक थाहा आन्दोलन चलाए । यस आन्दोलनको मुख्य सार थियो , 'निष्पक्ष सक्रियताको अभ्यास । अर्को शब्दमा, चेतनाहीन जनताको चेतनासम्पन्न नागरिकमा रूपान्तरणमार्फत राजनैतिक र सामाजिक जागरण ल्याउनु ।

विष्टले चुनावको पर्चा बेचेर खर्च जुटाउँथे

रूपचन्द्र विष्टले ०३८ र ०४३ सालमा मकवानपुर जिल्लाबाट राष्ट्रिय पञ्चायतमा प्रतिनिधित्व गरेका थिए । उनी पर्चापम्पलेटहरूमा तस्विर हैन विचार लेख्थे । तिनै पर्चाहरु बेचेर चुनाव खर्च जुटाउँथे । उनले कहिल्यै पनि रूपचन्द्र विष्ट हेरेर भोट देऊ भनेनन् । मात्र विचार बाँडे ।

उनका विचारसँग सहमत हुनसक्नेलाई पनि स्वविवेकले चल्न भन्थे । तर सबैले सबैका विचार, भावना, सिद्धान्त र क्रियाकलापहरूको साक्षी हुन सक्नुपर्छ भन्ने उनको भनाइ थियो । राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्य भएर पनि पञ्चायतकै विरोधमा विचार व्यक्त गरेर आफ्नो बौद्धिक बर्चस्व राख्न सक्ने महान् योद्धा थिए । उनले पञ्चायत कालमै संविधानसभाको आवश्यकता देखेर जोडदार आवाज उठाएका थिए ।

आफ्नो लागि आफै लड्नु पर्छ

उनी हमेसा भन्ने गर्थे, 'श्रमिकको राजनीति पूँजिपतिले गरेर हुँदैन, छाप्राको राजनीति महलले गरेर हुँदैन, महिलाको राजनीति पुरूषले गरेर हुँदैन, आफ्नो लागि आफैँ जागेर अघि बढ्नुपर्छ । दुःख पाउनेले नै दुःखको रंग चिनेको हुन्छ । श्रम गर्नेले नै श्रमिकको व्यथा जानेको हुन्छ ।

अतः जसको उत्थान हुनुपर्छ, ऊ स्वयम्ले अगुवाई गर्नुपर्छ । श्रम गर्नुपर्छ, ठाउँमा पग्लनुपर्छ, ठाउँठाउँमा कठोर बन्नुपर्छ । जानेर बुझेर अघि बढ्ने हिम्मत गर्नुपर्छ । होस सहितको जोसले काम गर्नुपर्छ ।'

उनको यो भनाई आज पनि गुञ्जीरहेको छ । 'हामी कसैका होइनौँ, कोही हाम्रा होइनन् । मात्र हामी सत्य र न्यायका र सत्य र न्याय हाम्रा लागि हुन् ।'

विष्ट एक अराजक मान्छे

सामान्यरूपले हेर्दा रूपचन्द्रका केही क्रियाकलाप अराजकजस्ता लाग्दछन् । यसका केही नमुना हेरौँ उनी पञ्चायती व्यवस्थाविरोधी एजेण्डा बोकेर चुनाव जित्थे । चुनावी पर्चा सित्तैमा नदिएर बिक्री गर्थे । जनतालाई तिमीहरु भाते कुकुर हौ भनेर भोट माग्थे । 'भाते कुकुर' शब्द सम्माननीय शब्दका रूपमा उनले प्रयोग गरेका हुन् । 'भाते कुकुर' शब्दको अभिधा अर्थ खराब भए पनि यी शब्दले पुकारिने मानिस असल हुने गर्थे । कुकाम गर्नेहरूले कहिल्यै यस खाले सम्बोधन पाएनन् । भ्रष्टचारीलाई उनी खुलेरै भ्रष्टचारी भन्थे, गद्दार लाई गद्दार नै भन्थे । छोराछोरीलाई नपढाउनेलाई श्रमसजायको दायरामा ल्याउँथे ।

पञ्चायतलाई शोषक, फटाहाहरूको अराजक व्यवस्था भन्थे । नेतानेतृ सम्माननीय हुन जनता जाननीय हुनुपर्छ भन्ने उनको मत छ । उनले राष्ट्रिय पञ्चायतदेखि आमसभा र सर्वसाधरण एवं शासकहरूसँग एकै किसिमको भाषा बोले । चाहे सर्वसाधारण हुन् या शासक प्रशासकहरु नै किन नहून् सबैलाई तँ भन्थे, तिमी विरलैलाई भन्थे । तपाइँ भन्ने खालका मानिसहरु उनको नजरमा विल्कुलै कम थिए ।

उनको मृत्यु

रूपचन्द्र विष्टले जीवनको उत्तरार्द्धकालसम्म पनि अभियानलाई निरन्तरता दिइरहे । आफू झुप्रेझाम्रे भएकोले सोही बमोजिमको सामान्य ठाउँमा उपचार गर्न र मरेपछि विल्कुलै सामान्य वर्गकोझैँ अन्तेष्टी गर्न अह्राएका थिए । सहयोगीलाई आफ्नो मृत लासमा अविर, माला नलगाउन, काजक्रिया नगर्न र लासको राजनीति नगर्न समेत भनेका थिए । नेपाली माटोले चिन्न नसकेको तीनै महान व्यक्तिको मृत्यु २०५६ साल असार ७ गते ६६ वर्षको उमेरमा भयो .

'तँ भाते संगठनको कुरा गर्छस्, अब म धेरै बाँच्दिन !'

✍ ;do ah|rfo{

वि.सं. २०३६ सालमा जनमत संग्रह घोषणापछि एक दिन काठमाडौंको ओमबहालमा एउटा सभा थियो । म ओमबहालकै हिमालय प्रेसमा काम गर्थें । त्यसदिन म पनि सभामा गएको थिएँ । गणेशमान, बिपीलगायत ठूला नेता आएका थिए । नाम सुनेका र चिनेका नेताका भाषण ठीक ठीकै लाग्यो । तर, अन्तिमतिर कहिल्यै नचिनिएका र नसुनिएका नेता आएर भाषण गरे । उनले भूमिका नबाँधी भने, 'मभन्दा अधिकाको कुरा पनि सुन्नुभयो, पछिकाको पनि सुन्नुहुनेछ ।

म यति मात्रै भन्छु, 'यो देशमा दुईवटा राजा छन् । एउटा राजालाई गोली हानी मार्नुपर्छ, अनि मात्रै जनमुखी शासन आउँछ ।' यति भन्नेबित्तिकै प्रहरीले हस्तक्षेप गरिहाल्यो । भागाभाग भयो । म पनि त्यहाँबाट भागिहालेँ । के के भयो, पत्तै पाइनँ । धेरै वर्षपछि मात्रै थाहा पाएँ, रूपचन्द्र विष्ट भन्ने मान्छे तिनै रहेछन् ।

नबुझ्ने भए तेरो टाउको केका लागि ?

०४६ सालको जनआन्दोलमा लागेको भन्दै मलाई प्रेसबाट निकालियो । त्यसपछि मैले काठमाडौंको सोल्टीमोडमा 'स्वस्तिक स्टेशनरी' खोलेँ । आन्दोलन सफल भएको केही समयपछि एकदिनको कुरा हो, ठूलो पानी परेको थियो । म पसलको सटर आधा मात्रै खोलेर बसिरहेको थिएँ । एकजना मान्छे पानीले निथ्रुक्क भिजेर मेरो पसल अगाडि आए ।

मैले उनलाई बस्न मुढा र पानी पुछ्न रुमाल दिएँ । मुढा र रुमाल दिएपछि उनले मतिर फर्किएर भने, 'पहिलो भेटमै यति धेरै प्रेम ?' 'होइन, साह्रै भिज्नुभा'रहेछ नि !' मैले भनेँ । उनले पानी पुछेर मलाई भने, 'तैंले मलाई चिनेको छस् ? मेरो बारेमा तँलाई थाहा छ ?' मैले थाहा छैन भनेँ । एकाएक तँ तँ र म म गरेर कुरा गर्छ बा, म त अचम्ममा परेँ । चिया दिएँ । उनले चिया पिउँदै भने, 'तेरो घर कता हो ?' साँखुमा' मैले भनेँ । पानी रोकिएपछि 'मेरो घर ऊ त्यहाँ छ, कहिलेकाहीँ गफ गर्न आइज,' भनेर उनी हिंडे । उनको घर मेरो पसलपछाडिपट्टी नजिकै रहेछ ।

नचिनेका मान्छेले यसरी कुरा गर्दा म विष्मित थिएँ । म त साह्रै झगडालु मान्छे थिएँ । कसैले ठूलो स्वर गर्यो भने टिपेर फालिदिन्थेँ । तर, त्यसदिन उनले त्यस्तो तँ तँ र म म गर्दा पनि रिस उठेन । भोलिपल्ट पनि उनी मेरो पसलमा आए र एउटा खाली कागजमा 'थाहा' लेखेर गए । किन लेखे ? त्यति वास्ता गरिएन । तर, हरेक दिन आउँदै खाली कागज देख्नेबित्तिकै 'थाहा' लेख्दै जान थाले, उनी । मकवानपुरनिवासी अकुर रायमाझी भन्ने मेरो पसलमा स्टेशनरीका सामान लिएर आउँथे । मैले उनलाई यो 'थाहा प्रकरण'बारे बताएँ । उनले 'सत्यको परिचय, भ्रमको विपरीत, थाहा' भनेर लेखिदिनू भनेर सिकाए ।

मैले अर्को दिन त्यसै गरेँ । 'तैंले यो मन्त्र कसरी थाहा पाइस् ?' उनले सोधे । 'मैले यस्तो यस्तो मान्छेबाट पत्ता लगाएँ' भनेँ । अनि मैले उनलाई सोधेँ, 'थाहा भनेको के हो ? उनले भने, 'यत्रो लेखेको छ । यति पनि बुझ्निस् भने तेरो टाउको केका लागि ?'

त्यसपछि त उनी प्रत्येक दिन मेरो पसलमा आउँथे । हामी दुईजना चेस खेल्थ्यौँ । उनी चेसमा अत्यन्त सिपालु थिए । कहिल्यै नहार्ने । एकदिन मैले हराइदिएपछि उनले भने, 'तैंले मलाई बुद्धिले हराएको होइन । जथाभावी चालेर जितिसि् । यसरी चेस खेलिन्न, बाबु !' मलाई गर्नुसम्म गाली गरे । उनी मेरो चेस पार्टनर थिए । तर, मैले उनलाई रूपचन्द्र विष्ट भनेर चिनेकै थिइनँ । 'थाहा बूढा' भनेर मात्रै चिनेको थिएँ । एकदिन हेटौँडाबाट धर्म राजथला भन्ने मान्छे मेरो पसलमा रूपचन्द्र विष्ट सोध्दै आइपुगे । मैले त 'चिन्दिनँ' भनेँ । उनलाई भेट्न हेटौंडाबाट मेरो पसलको लोकेसन लिएर आएका रहेछन् । उनले 'थाहा' लेख्ने बूढा भनेपछि मैले उनको घर देखाइदिएँ । त्यसदिन मात्रै मैले मेरो चेस पार्टनर त 'रूपचन्द्र विष्ट' रहेछन् भनेर थाहा पाएँ । पछि, अरूबाट उनीबारे धेरै कुरा थाहा पाएँ । बोतल खोसेर आधा बोतल रक्सी खाइदिए । उनको मन पर्ने नाम 'रूदाने' भन्ने थाहा पाएपछि मैले उनलाई 'रूदाने' भनेर सम्बोधन गर्ने थालेँ । उनी मलाई सधैँ 'तँ' र भाते भनेर सम्बोधन गर्थे । जहिल्यै पनि ब्रिदोही र अनौठा काम गरिरहन्थे । अरूलाई रिस उठाउने तरिकाले के के गरिरहन्थे । कोही चिनेको मान्छे बाटोमा हिंडिरहेको छ भने केही नभनी झ्याम्मै हिर्काइदिन्थे । कुटाइ खानेले प्रतिकार गर्न आयो भने तर्क वितर्क गर्थे र खुसी हुन्थे । प्रतिकार नगरी कुटाइ खाएर त्यत्तिकै जानेलाई चाहिँ 'लाछी' भन्थे । एकदिन सोल्टीमोडमा घर भएको मान्छे हातमा रक्सीको बोतल बोकेर घरतिर जाँदै थियो ।

पछाडिबाट बोतल खोसेर रूपचन्द्रले ठाडो घाँटी लाएर आधा बोतल रक्सी खाइदिए । मैले 'के गरेको यस्तो ? यस्तो गर्नुहुन्न,' भनेँ । उनले फिस्स हाँसेर भने, 'तँ भातेलाई गर्नुहुन्छ कि हुँदैन, के थाहा ?' सोल्टीमोडमा उनको घर त थियो, तर ढलान मात्रै गरेर छाडेको । उनी एक्लै थिए । एकदिन कुखुराको मासु ल्याएका रहेछन् । मलाई पनि घर जाऊँ भने । घरमा भाँडाकुँडा असरल्ल थिए । मलाई भात पकाउन अह्राए, तर स्टोभमा मट्टीतेल थिएन । 'स्टोभमा, मट्टीतेल छैन, रूदाने ?' भन्दा उनले भने, 'तेरो सरकारले सबै मट्टीतेल खान्छ, अनि कसरी मेरो घरमा हुन्छ ?' घरअगाडि भीमसेनपातीको ठूलो रूख थियो ।

त्यसकै हाँगा काटेर दाउरा बनाएका रहेछन् । त्यही दाउरा जोरेर भात पकाउन थालेँ । पानीमा मासु, दाल, चामल, नुन सबै हालेर पकाउन लगाए । 'यसरी पकाउँदा मीठो हुँदैन' मात्रै के भनेको थिएँ उनी जंगिहाले, 'ए भाते, मीठो भनेको के हो ? जसरी भनेँ त्यसरी पका ।'

चाँडो यो जीवन त्याग्न चाहन्छु

२०४८ सालको आमनिर्वाचनमा चुनाव लड्न गए । बूढा, चुनावमा हारेर आए । त्यसपछि उनी निकै निराश भए । जीवनदेखि फ्रस्ट्रेटेडजस्ता । उनी मलाई भन्ने गर्थे, 'हेर भाते, यो देशमा मजस्तै देशलाई माया गर्ने मान्छे पनि जन्मिए र चोरफटाहा पनि जन्मिए । तर, अब चोरफटाहाको मात्रै राज चल्न थाल्यो । मेरो तपस्या भंग गराए । मैले चिनेकाहरूले मलाई चिनेनन् र चिन्छु भन्नेहरूले पनि माया गरेनन् । जतिसक्दो चाँडो म यो जीवन त्याग्न चाहन्छु ।'

रक्सी असाध्यै पिउन थालेका थिए । सोल्टीमोडपारिको चुन्नी पाखामा एउटा भट्टी थियो । त्यहाँ रक्सी खाएर केटाकेटीसँग गुच्चा खेल्दै दिनभरि बस्थे । 'तपाईंजस्तो मान्छेले यस्तो गर्नुहुन्न,' भनेर सम्झाउँदा 'अब के गर्ने त ?' भन्थे । कुनै वेला त थाम्नै नसक्नेगरी पिउँथे । मैले उनलाई धेरैपटक बोकेर घरसम्म पुऱ्याइदिएको थिएँ ।

म उनलाई 'मलाई हेटौंडा नलाने ?' भनेर कचकच गर्थें । उनको एउटा रातो बेन्ज कार थियो । एकदिन कार लिएर मेरो पसलअगाडि आएर 'ए भाते, हेटौंडा जान्छस् ?' भनेर सोधे । मैले 'जान्छु' भनेँ । त्यत्ति नै खेर म हेटौंडा जान तयार भएँ । उनले 'तेरो बूढीलाई सोधिस् ?' भने । मैले 'छैन' भनेपछि उनले भने, 'भाते, तुरून्तै सोध् नभए तँलाई म लग्दिनँ ।' त्यसदिन मोरी माइत गएकी थिई, लगनखेलमा । करिब आधा घन्टाजति फोन गरेँ, तर ससुरालीको फोन उठेन । 'तँ अब जान पाउँदैनस्, तँलाई तेरै घरमा काम आइपर्छ,' भनेर उनी हुइँकिए । उनी गएको करिब १० मिनेटपछि श्रीमतीले उनका बालाई बिरामी भएर वीर अस्पताल लगिएकाले तुरून्त अस्पताल आउन फोन गरिन् ।

चार दिनपछि रूपचन्द्र हेटौंडाबाट फर्के । आउनेबित्तिकै मलाई 'बिरामी कस्तो छ ?' भनेर सोधे । मैले 'को बिरामी ? कसरी थाहा पाउनुभयो ?' भनेर सोध्दा उनले 'तैंले थाहा दिएर थाहा पाएको नि !' भने । मलाई अचम्म लाग्यो ।

योजना नदिएपछि छोराले २ लाख पाएनन्

एकदिन पसलमा बसिरहेको थिएँ । रूपचन्द्र हतार हतार मेरो पसलमा आए । 'ए भाते, मेरो घरमा बाउ बन्दे भन्दै एउटा केटो आयो । म के गरूँ ?' म अचम्ममा परेँ । बाउ बन्देऊ भन्दै को आयो होला भनेको त खासमा त्यो केटो उनकै छोरा रहेछन् । त्यसको निकै लामो अन्तरकथा रहेछ । मलाई सबै सुनाए । त्यसपछि मैले राख्दा राम्रै हुन्छ भन्ने सल्लाह दिएँ । हामी दुवैजना उनको घरमा गयौँ । यसो हेरेको छोरा त काटीकुटी रूपचन्द्र विष्टजस्तै ! मैले 'तपाईंजस्तै रहेछन् तपाईंको छोरा । तपाईं पनि युवावस्थामा यस्तै हुनुहुन्थ्यो होला' भनेँ । त्यसपछि, उनले भने, 'कति न मलाई उहिलेदेखि चिन्याजस्तो गर्छस्, भाते । म बाल्यकालमा या युवावस्थामा कस्तो थिएँ ? तँलाई के थाहा ?' मैले 'तपाईं युवावस्थामा यस्तै हुनुहुन्थ्यो होला भनेर कल्पना गरेर भनेको नि !' भन्दा उनले मेरो नामै 'कल्पनादास समय' राखिदिए । कल्पनाको दास भएकाले मेरो नाम कल्पनादास समय राखेको रे' हामी नेपाली कामचाहिँ गर्दैनौँ, कल्पना मात्रै गरेर बस्छौँ । हामी कल्पनाको दास हौँ,' उनी भन्ने गर्थे । छोरा आएपछि उनमा केही उत्साह पलाएको थियो । 'मेरो पनि कोही छ' भन्ने बोधले उनी खुसी देखिन्थे । एक वर्षजति छोरासँग राम्ररी बसे । तर, पछि छोरासँग झगडा भयो, उनको । झगडाको कारणचाहिँ छोराले व्यापार गर्छु भनेर दुई तीन लाख रूपैयाँ मागेका

> हेटौंडाबाट एउटा एम्बुलेन्स आएर मेरो पसल अगाडि रोकियो । एम्बुलेन्सबाट दुईजना निस्किएर र भने, "रुदाने मर्यो अरे, कहाँ छ ? हामी त लिन आएको ।" म त अचम्ममा परेँ । रिस पनि उठ्यो । मैले दुवैजनाको कानमा समाएर रुदाने बसेको ठाउँमा लगेर देखाइदिएँ । रुदाने बसेर लेखिरहेका थिए । उनलाई देखेपछि ती दुवैजना जिब्रो टोक्दै भागे । फोन गरेको तेस्रो दिन होला, हेटौंडाबाट रामनारायण बिडारी, बलराम बलहरू काठमाडौं आए । रूपचन्द्रले उनीहरूसँग मेरो चिनजान गराए । रामनारायण बिडारीलाई चाहिँ "यो मेरो हेटौंडाको टेपरेकर्डर" भनेर परिचय गराए ।

थिए रे ! तर, रूपचन्द्रले 'कस्तो व्यापार ? कहाँ गर्ने ? पूरै योजना बनाएर पेस गर्नू, अनि मात्रै पैसा खोजिदिन्छु' भनेछन् । तर, छोराले योजना बनाएर पेस गर्न सकेनन् । पैसा नदिएपछि छोराले अंश माग्न थाले । त्यसपछि उनले छोरालाई घरबाटै निकालिदिए । अरूको उक्साहटमा छोरा बाबुविरूद्ध लागेको कुरा सुनिन्थ्यो ।

एक अन्तर्वार्ताको दुई हजार शुल्क

२०५१ को चुनाव लड्न उनी फेरि मकवानपुर गए । यसपटक पनि उनी पराजित भए । मैले चुनावमा पराजित भएर आएपछि हेटौंडा किन नलगेको भनेर सोध्दा उनले भने, 'मकवानपुरमा केही घीनलाग्दा अपराधी बस्छन् । तँ भाते त्यहाँ गइस् भने त्यहीँ हराउँछस् ।' खै के भनेको हो, मैले कुरै बुझिनँ । दोस्रोपल्ट पनि चुनाव हारेपछि उनी झन् निराश भए । उनको राजनीतिक क्रियाशीलतामा शिथिलता आयो । रक्सी झनै पिउन सुरू गरे । पैसा हुँदा उनी बाहिरै खाना खान्थे । नहुँदाचाहिँ मेरोमा आउँथे । 'आजचाहिँ तेरैमा बस्न आउँछु है !' भन्थे । बेलुका हामी दुईजना रक्सी खान्थ्यौँ । बढी नै निराश भएर हिंड्न थालेपछि 'मैले यस्तो गर्नुहुँदैन' भनेर एकोहोरो किचकिच गर्न थालेँ । अरु साथीले पनि पुनः क्रियाशील हुन अनुरोध गरेपछि उनले लेख्न सुरू गरे ।

बनिनसकेको घर भए पनि पाँचवटै कोठामा उनले ओछ्यान लगाएका थिए । प्रत्येक दिन कोठा फेरिफेरी सुत्थे । मैले उनलाई किन यस्तो गरेको भनेर सोध्दा उनले भने, 'तँ भातेलाई केही पनि थाहा छैन । तिमीहरूले नै सुतिसकेको बाघलाई फेरि उठ्उठ् भन्यौ र लेख्न सुरू गरेँ । बाघ उठेपछि सिकारीहरु बाघ मार्न आउन सक्छन् । राति सिकारी आउँछ कि भन्ने डरले कोठा परिवर्तन गर्दै सुतेको ।' उनी दिनभरि कता जान्थे ? कोसँग, कस्तो कुरा हुन्थ्यो, त्यो त मलाई थाहा भएन । तर, उनलाई आफूलाई कसैले मार्छ कि भन्ने त्रास थियो । मलाई बारम्बार भन्थे, 'भाते, मलाई जोसुकैले पनि मार्न सक्छ ।'

लेखनमा सक्रिय भएपछि पत्रिकाहरूले उनकोबारे चासो लिन थाले । एकदिन 'घटना र विचार' साप्ताहिकबाट अन्तर्वार्ताका लागि फोन आएछ । मलाई आएर उनले भने, 'भाते, पत्रकारहरु मेरो अन्तर्वार्ता लिन आउने भएका छन् । कुरा बंग्याएर छाप्न सक्छन् । त्यसो गरे भने मुद्दा हाल्नुपर्छ । त्यसवेला पैसा चाहिन्छ, फेरि अन्तर्वार्ताको पारिश्रमिक पनि चाहियो । यसका लागि धरौटी माग्नुर्पयो । कतिजति माग्नु भन् त ?' म धेरै नपढेको, नबुझेको मान्छे ! यस्तो विषयमा केही ज्ञान थिएन । पाँच हजार धरौटी माग्नुपर्छ भनिदिएँ । उनले 'त्यो त धेरै भयो, दुई हजारजति मागौँ' भने ।

भोलिपल्ट घटना र विचार पत्रिकाबाट रूपचन्द्रलाई खोज्दै देवप्रकास त्रिपाठी र अर्का एकजना पत्रकार मेरो पसलमा आए । मैले घरमा पुऱ्याइदिएँ । अन्तर्वार्ता दिनुअघि रूपचन्द्रले उनीहरूलाई भने, 'मेरो अन्तर्वार्ताका लागि मलाई दुई हजार चाहिन्छ । एक हजार मेरो पारिश्रमिक, एक हजारचाहिँ तिमीहरूले गल्ती छाप्यौ भने तिमीहरूविरूद्ध मुद्दा लड्ने खर्च । मैले जे भनेको छु, त्यही छाप्यौ भने पैसा फिर्ता पाउँछौ ।'

रूपचन्द्रले यसो भनेपछि उनीहरु स्तब्ध भए । अन्ततः उनीहरु पैसा दिन सहमत भए र, अन्तर्वार्ता लिएर गए । पछि, 'पत्रिकाले जस्ताको तस्तै छाप्यो, सबै पैसा फिर्ता दिएँ' भन्दै थिए, रूपचन्द्र ।

विचार बाँड्नू, भोट नमाग्नू

२०५६ मा फेरि चुनाव भयो । उनले फेरि चुनाव लड्न जान्छु भने । मैले काठमाडौंबाटै चुनाव लड्न धेरै आग्रह गरेँ । उनले मानेनन् । तर, चुनाव प्रचार प्रसारको क्रममा बिरामी

बाँकी पृष्ठ ५ मा

'तँ भाते संगठनको कुरा......

उनी हामीलाई "कोणसभा गरेर आउनू" भन्थे । तर, हामी प्रचारमा लागेका ६ जनालाई बोल्नै आउँदैनथ्यो । अनि केको कोणसभा ? प्रचारसामग्रीमा उनको फोटो थिएन । एकदिन हामीलाई मान्छेहरूले तिमीहरूको नेताको फोटो खोइ ? भनेर सोधे । मैले बेलुका आएर उनलाई फोटो टाँस्नुपर्‍यो भनेँ । उनले भने, "मेरो फोटो हेरेर भोट दिने होइन, मेरो विचार हेरेर दिने हो । मेरो विचारसँग सहमत नभई कसैले मलाई भोट दिए भने त्यो पनि धाँधली नै हो ।" विचार मात्रै बाँड्नू, भोट नमाग्नू भन्थे उनी ।

भएछन् र फर्किएर काठमाडौं आए । त्यसवेला एमालेका अध्यक्ष मनमोहन अधिकारीको निधन भएर काठमाडौं क्षेत्र नं. १ को चुनाव स्थगित भएको थियो । मैले 'तपाईंको विचार जनतासामु पुर्याउन पनि उठ्नुपर्छ' भन्दा उनले भने, 'अब मेरो विचार किन पुऱ्याउनु ? नचिनेकाले मलाई चिनेजस्तो गर्छन्, चिनेकाले नचिनेजस्तो । तँ, भातेलाई केही पनि थाहै छैन । तँजस्ता एकजना कुदेर केही पनि हुन्न ।'

पछि साथीहरूसँग सल्लाह गरेछन् । काठमाडौंबाट उठ्न सहमत भए । मेरी श्रीमतीलाई उनी मोटी भन्थे । मेरी श्रीमतीलाई भनेछन्, 'मोटी, तेरो पोइले ज्यादै जिद्दी गऱ्यो । त्यही भातेका लागि चुनाव लड्दै छु ।'रूपचन्द्र विष्ट, नवीन विष्ट र म तीनजना भएर उनको उम्मेदवारी दर्ता गर्न गयौँ । अरु पार्टीका त नाराबाजीसहित हुल बनाएर आएका थिए । त्यहाँ उम्मेदवारको फोटो चाहिने रहेछ । हामीसँग थिएन । नेगेटिभबाट हतार हतार बागबजार गएर मैले फोटो धुलाएर ल्याएँ । नोमिनेसन दर्ता गर्ने दिन धेरै पत्रकारले उनीसँग प्रतिक्रिया लिन खोजे, तर उनले केही पनि बोलेनन् । रूपचन्द्र र मैले मेरो पसलनजिकै एउटा गोलघर बनाएका थियौँ । त्यहाँ बसेर चेस खेल्नेलाई एक कप चिया दिन्थ्यौँ । त्यसबापत दस रूपैयाँ लिने गर्थ्यौँ । त्यही गोलघरमा बसेर हामीले रातभरि पर्चा बनायौँ । पर्चा सबै उनले नै लेखे । नवीन विष्टको प्रेस थियो । त्यहाँबाट पर्चा

अघिल्लो दिन उनी अत्यन्तै सिकिस्त थिए । त्यही दिन नेपालको एक चर्चित दैनिक पत्रिकाले "रूपचन्द्र विष्ट सिकिस्त, स्वास्थ्य लाभको कामना" भनेर लेखिदियो । तर, कस्तो दुःखद् संयोग ! भोलिपल्ट त्यो पत्रिका बजारमा आउनुअघि नै उनको निधन भइसकेको थियो । रूपचन्द्र विष्ट बिरामी छ भनेर हेर्न आएकाहरूले उनको लास मात्रै हेर्न पाए । त्यस पत्रिकाले एक साताअघि मात्रै उनीबारे समाचार लेखिदिएको भए, रूपचन्द्र विष्टले सायद राम्रो उपचार पाउँथे ।

निकाल्यौँ । नवीन, रणसंग्राम, मुक्तिसंग्राम गरी हामी ६ जना उनको प्रचार प्रसारमा थियौँ । हामीलाई चुनावी ज्ञान शून्य थियो । तैपनि, प्रत्येक दिन हामी प्रचारमा गइरहेका थियौँ । एकदिन रूपचन्द्र प्रचार सामग्री राखेको ठाउँमा गएछन् । प्रचार सामग्री थुप्रिएर बसेको देखेपछि मसँग रिसाएर भने, 'भाते, यो मलाई पोल्न र राखेको !' त्यसदिन त मलाई यति धेरै हकारे कि म ह्वाँ ह्वाँ रोएँ ।

'उनी हामीलाई 'कोणसभा गरेर आउनू' भन्थे । तर, हामी प्रचारमा लागेका ६ जनालाई बोल्नै आउँदैनथ्यो । अनि केको कोणसभा ? प्रचारसामग्रीमा उनको फोटो थिएन । एकदिन हामीलाई मान्छेहरूले तिमीहरूको नेताको फोटो खोइ ? भनेर सोधे । मैले बेलुका आएर उनलाई फोटो टाँस्नुपऱ्यो भनेँ । उनले भने, 'मेरो फोटो हेरेर भोट दिने होइन, मेरो विचार हेरेर दिने हो । मेरो विचारसँग सहमत नभई कसैले मलाई भोट दिए भने त्यो पनि धाँधली नै हो ।' विचार मात्रै बाँड्नू, भोट नमाग्नू भन्थे उनी ।

प्रचारका क्रममा हामी नांग्लेभारे पुगेको थियौँ । त्यहाँ पुग्दा त अर्को पार्टीका कार्यकर्ताले रूपचन्द्र विष्ट मर्यो भनेर माइकबाट फुकिरहेका रहेछन् । उनीहरूसँग हाम्रो झन्डै झडप भएको ! यो कुरा रूपचन्द्रलाई मुक्तिले सुनाइदिए । त्यसपछि रूपचन्द्रले हेटौंडा फोन गरेर रामनारायण बिडारी, बलराम बलहरूलाई बोलाए ।

अर्को दिन दिउँसो म चुनाव प्रचारबाट फर्केपछि थाकेर बसिरहेको थिएँ । हेटौंडाबाट एउटा एम्बुलेन्स आएर मेरो पसलअगाडि रोकियो । एम्बुलेन्सबाट दुईजना निस्किएर र भने, 'रूदाने मर्यो अरे, कहाँ छ ? हामी त लिन आएको ।' म त अचम्ममा परेँ । रिस पनि उठ्यो । मैले दुवैजनाको कानमा समाएर रूदाने बसेको ठाउँमा लगेर देखाइदिएँ । रूदाने बसेर लेखिरहेका थिए । उनलाई देखेपछि ती दुवैजना जिब्रो टोक्दै भागे । वास्तवमा त्यो एमालेहरूले रूदाने मरेको अफवाह फैलाएका रहेछन् ।

फोन गरेको तेस्रो दिन होला, हेटौंडाबाट रामनारायण बिडारी, बलराम बलहरु काठमाडौं आए । रूपचन्द्रले उनीहरूसँग मेरो चिनजान गराए । रामनारायण बिडारीलाई चाहिं 'यो मेरो हेटौंडाको टेपर `कर्डर' भनेर परिचय गराए । एमालेहरूले अफवाह फैलाएपछि हामीले रूपचन्द्रलाई सबै क्षेत्रमा घुमायौँ । चुनावको दिन साँखुको भाग्यदोय निमाविमा एजेन्ट बसेँ । मतदान गणना भएको ठाउँमा नवीन विष्टलाई पठायौँ । चुनावको दिन राति एक बजे बसेर छलफल गर्दा रूपचन्द्रले मलाई देखाउँदै भने, 'एक भोट त यो भातेबाट स्योर छ । बाँकीचाहिं एउटा गाविसबाट एकजनाले दियो भने ३२ होला, दुई दुईजनाले दिए भने ६४ होला । त्योभन्दा बढी भोट आउँदैन । भोट किनबेच हुन्छ, हामीले किनेका छैनौँ ।' नभन्दै उनले जम्मा ८१ भोट पाए ।

पर्चा बक्सिस

चुनाव सकिएको केही दिनपछि एक साँझ उनी र म मेरो कोठामा बसेर रक्सी खाँदै गफ गरिरहेका थियौँ । मैले 'अबचाहिं संगठन बनाउनुपर्छ' भनेँ । उनले झडंग रिसाएर भने, 'तँ भातेलाई जति भने पनि केही बुझ्निस् । संगठन बनाउने होइन, आफैँ बन्नुपर्छ । आफैँ बनेको संगठन मात्रै राम्रो हुन्छ । ल भैगो, तँ संगठन बना, म आएर सम्बोधन गरिदिउँला ।' यति भनेपछि उनी एकोहोरो हाँस्न थाले । किन हाँसेको भनेर सोध्दा उनले निराश भएर भने, 'तँ भाते संगठनको कुरा गर्छस्, अब म धेरै बाँच्दिनँ ! म बाटोमा मरेँ भने मलाई लगेर कसैलाई नभनी पोलिदिनू । धेरै मान्छेले थाहा पाए र मलामी आए भने उनीहरूले दुःख पाउँछन् । म बस्ने भनेको तेरो घर र अजय (अजय सुमार्गी)को घर हो । तिमीहरु दुवैले म मरेको थाहा पाउनेछौ । मेरो निधनपछि दुइटा कुरा नगर्नू ।

पहिलो, धेरै मान्छेलाई मेरो निधनको बारेमा थाहा नदिनू, अर्को मेरो लासमाथि फूल, सिन्दुर कसैलाई पनि चढाउन नदिनू, राजनीति गर्न नदिनू ।' बेलुका मलाई चुनावमा सहयोग गरेबापत बक्सिस भन्दै उनका सबै पर्चा स्टिच गरेर दिए । अझैसम्म त्यो मसँग सुरक्षित छ ।

डाक्टरको लापरवाहीले नै निधन भयो

'रूदाने' वीर अस्पतालको बेडमा लडिरहेका थिएँ । के भयो ? भनेर सोधेँ । उनले 'एउटा काँक्रो खाएको थिएँ, पखाला लाग्यो' भने । उनले अस्पतालको क्याबिनमा बस्न अस्वीकार गरेका थिए । साधारण बेडमा बसेका थिए ।

म उनीसँग अस्पतालमा बस्न थालेँ । मलाई साह्रै दुःख लाग्छ, उनका त्यत्तिका आफन्त थिए, तर कोही पनि एकरात उनलाई कुर्न आएनन् । उनी असाध्यै कमजोर भएपछि मैले पत्रकारहरूलाई रूपचन्द्र विष्ट अन्तिम अवस्थामा छ भनेर लेखिदिनू भनेर धेरै अनुरोध गरेँ । तर, मेरो कुरा कसैले सुनेनन् । मलाई त त्यसवेलादेखि नेपाली मिडियाको विश्वासै लाग्दैन । मलाई लाग्छ, त्यसवेला कुनै पत्रिकाले बेलैमा रूदानेको बारेमा लेखेको भए, उनको बाँच्ने सम्भावना धेरै थियो । मैले त्यसवेला वीर अस्पतालका डाक्टरहरूसँग पनि झगडा गरेँ । म अझै पनि दाबीका साथ भन्छु 'डाक्टरहरूको लापरबाहीले नै रूपचन्द्रको निधन भएको थियो ।' अघिल्लो दिन उनी अत्यन्तै सिकिस्त थिए । त्यही दिन नेपालको एक चर्चित दैनिक पत्रिकाले 'रूपचन्द्र विष्ट सिकिस्त, स्वास्थ्य लाभको कामना' भनेर लेखिदियो । तर, कस्तो दुःखद् संयोग ! भोलिपल्ट त्यो पत्रिका बजारमा आउनुअघि नै उनको निधन भइसकेको थियो ।

रूपचन्द्र विष्ट बिरामी छ भनेर हेर्न आएकाहरूले उनको लास मात्रै हेर्न पाए । त्यस पत्रिकाले एक साताअघि मात्रै उनीबारे समाचार लेखिदिएको भए, रूपचन्द्र विष्टले सायद राम्रो उपचार पाउँथे । उनको पार्थिव शरीरमा सबैले फूल र अबिर चढाउन खोजेका थिए । तर, मैले कसैलाई पनि त्यसो गर्न दिइनँ । मानिसलाई दुःख पर्दा उसको साथ कोही हुँदैन, तर उसको मृत्युपछि भने फूल चढाउन हुलै आउँदारहेछन् । अहिले पनि रूपचन्द्रको नाम लिएर ठूला कुरा गर्नेहरु धेरै छन् । तर, रूपचन्द्र काठमाडौंका गल्लीमा दुःखले भौंतारिँदा तिनै मान्छेले बेवास्ता गरे । म त सोझो मान्छे, धेरै कुरा जान्दिनँ । बस् यत्ति जान्दछु कि मरेपछि मात्रै रूपचन्द्रलाई महान् मानियो ।

प्रस्तुतिः राजेश राई

थाहा प्रणेता रूपचन्द्र विष्ट

प्रदीप नेपाल

थाहा प्रणेता रूपचन्द्र विष्टलाई नजिकबाट चिन्ने थुप्रै छन्। मैले रूपचन्द्र विष्टलाई समग्रमा चिनिन। तर उहाँसँग जोडिएका केही यस्ता प्रसङ्ग छन् जसलाई मैले बिर्सनु हुँदैन। र मलाई लाग्छ अरू कसैले पनि बिर्सन हुँदैन। किनभने रूपचन्द्र विष्ट जहिले तहिले जन्मिदैनन्। रूपचन्द्र विष्टसँग पारिजात दिदीले चिनाउनुभएको थियो। उहाँ त्यतिबेला पुतलीसडक, एम हाउसभित्रको गल्लीमा बस्नुहुन्थ्यो। यो २०२७ साल मंसिरतिरको कुरा हो। काठमाडौं चिसिन थालेको समय थियो। एकजना खाइलाग्दा मान्छे बसेका थिए ढोका छेउको कुर्चीमा। उनको शरीरका लागि त्यो कुर्ची सानो भएजस्तो मलाई। 'सिरोज, उहाँ रूपचन्द्र विष्ट, निर्मलको साथी। मेरो बोलीमा रूपचनजी।' मेरा दर्जन मध्यका नाममा, सिरोज पारिजात दिदीले मन पराएको नाम थियो। किनभने यसमा राल्फाली गन्ध आउँथ्यो। दिदीका दौंतरीहरूले उसै पनि मलाई सानो राल्फा भन्थे। नदेखे पनि, नभेटे पनि निर्मल दाइप्रति म भित्र सम्मान थियो। किनभने मेरो परिवेश निर्मल लामालाई सम्मान गर्नेहरूको बीचमा उभिएको थियो। रूपचन्द्र विष्ट भनेर होइन, निर्मल लामाको साथी भनेर मैले विनम्रतापूर्वक नमस्ते गरें।

तर कुनै प्रतिकृया पाइन। 'बुढा सायद भरखरै जेलबाट छुटेर आएका होलान्' मैले मनमनै गुनें। जेल र हिरासतलाई चिन्न सक्ने भैसकेको थिएँ म। एकछिनको वार्तामा म वाधा भएको थिएँ। रूपचन्द्र विष्टलाई नमस्ते गरेर बसेपछि उहाँहरू दुई जनाको कुराकानी जारी रह्यो। हाम्रो दोश्रो भेट पनि पारिजात दिदीकै कोठामा भयो। उही रूपचन्द्र विष्ट। उही कुर्ची। 'रूपचनजी 'ग्र्याजुएट कन्स्टिच्युएन्सी' बाट राष्ट्रिय पञ्चायतमा उठ्दै हुनुहुन्छ। तिमीले आफ्ना केही साथीलाई लिएर सिंहदरबारमा रूपचनजीको घोषणापत्र बाँड्नुर्पयो।' आईएको जाँच दिएर बसेको म, स्नातक क्षेत्रको प्रतिनिधित्वको अर्थ बुझ्ने भैसकेको थिएँ त्यतिबेला। निर्मल दाईको साथीले राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्य जित्दा राम्रै हुन्छ भन्नेसम्मको ज्ञान मभित्र थियो। सानै थिएँ म भन्नुपर्छ। सत्र वर्षमा हिंड्दै थिएँ। 'यल्ले के गर्ला र!' रूपचन्द्रको अविश्वासलाई मैले अन्यथा लिइन। 'यो भाइले गर्न सक्छ भनेरै मैले बोलाएको हुँ रूपचनजी।' 'मेरो पर्चा बाँड्न सक्छस?' रूपचन्द्र विष्टले पहिलो पटक सिधै मलाई सम्बोधन गर्नुभएको थियो। सिधै तँ भनेको हुनाले मलाई उहाँको बोली बिझाएको थियो। 'यति काम गर्न के गाह्रो छ र?' 'ल जा । तीन दिनपछि आइज। एकझोला पर्चा बोकेर जा र सिंहदरबारभित्र बाँडेर आइज।' चुनाव भयो। रामराजाप्रसाद सिंहले २०१७ को फौजी काण्डलाई 'कू' भनेर घोषणापत्र निकालेको हुनाले व्यक्ति र घोषणापत्र दुबैमा उनको चर्चा सबैभन्दा उच्च रह्यो। त्यसपछि किंवदन्ती बने रूपचन्द्र विष्ट मेरा लागि। 'रूपचन्द्रले बिहे गर्ने भएछन्। बिहेमा भाग लिन जानेले आउने, जाने, खाने, बस्ने सबै बन्दोवस्त आफैंले गर्नु पर्छ रे।' 'रूपचन्द्रले पालुङको हाई स्कूलमा ढुक्कैले पढाउन थाले।' 'चितवनको दियालो बंगलामा राजा महेन्द्रलाई गोली ठोकेर रूपचन्द्र लापता भए रे।' 'भारतको हरिद्धारमा जोगी भएर बसेका छन् रे।' यस्ता दर्जनौं रे का पात्र भए रूपचन्द्र विष्ट झण्डै वर्षदिन। ३० सालको मङ्सिर सकिंदो समयमा एक्कासी मैले रूपचन्द्र विष्टलाई जिउँदो जाग्दो, सचेत व्यक्तिका रूपमा भेटें। 'सिरोज, चिया खान्छस्?' रूपचन्द्रको प्रश्न सुनेर म छक्क परें। 'खान्थें नि पाए त। तर तपाईं पैसा तिर्नु हुन्न।' 'तँलाई चिया ख्वाउन मन लाग्यो। पैसा मै तिरूँला। आइज। 'तर, बस मलाई पर्खिएर बस्तैन दाई। बाँकी रह्यो एक कप चिया।' यो मेरो झण्डै झण्डै अन्तिम भेट थियो रूपचन्द्र विष्टसँग। म त किंवदन्तीबाट मुक्त भएको थिएँ। तर मेरा नजिकका साथीहरू समेत भ्रमपूर्ण कथाहरूको शिकार भइरहे। थाहा दर्शनको प्रचारपछि मात्रै रूपचन्द्र विष्ट, जीवन र मृत्युको किंवदन्तीबाट मुक्त हुनुभएको थियो। तर त्यसपछि पनि आफ्ना जनमुखी कामका कारण रूपचन्द्र विष्ट किंवदन्ती पात्र भइरहनुभयो। 'रूपचन पर्चा बेच्छन् दश पैसामा।' 'गाउँमा प्रचार गर्न जाँदा रूपचन मल बोकेर किसानलाई प्रभावमा लिन्छन्।' 'राष्ट्रिय पंचायतमा रूपचन्द्र विष्ट सधैं अल्पमतको पक्षमा।' भूमिगत राजनीतिमा किंवदन्तीकै पात्रका रूपमै मैले रूपचन्द्र विष्टलाई चिनिरहें ।

राजनीति खुला भयो। तर मैले रूपचन्द्र विष्टलाई भेट्ने समय पाइन। एक्कासी भेट भयो उहाँसँग नाङलेभारेको ओरालोमा। मनमोहन अधिकारीको निधनपछि लगत्तै काठमाडौ क्षेत्र नं. १ मा चुनाव भएको थियो। हाम्रो पार्टी फुटेको थियो। एमालेको उम्मेदवार म थिएँ। मालेको उम्मेदवार वामदेव गौतम हुनुहुन्थ्यो। त्यही हुद्दामा एकजना उम्मेद्वार हुनुहुन्थ्यो रूपचन्द्र। निकै गलेको थियो उहाँको शरीर। नाङलेभारेको चौतारोमा हामी दुबै सँगसँगै बस्यौं। पार्टीका साथीहरू मञ्चको व्यवस्था गर्दै हुनुहुन्थ्यो। 'सिरोज, तँ दुई दुई चोटी मन्त्री भइसकिस्। यसपालि मलाई छोडिदे।' 'मैले छोडेर तपाईं जित्नु हुन्न। मेरा प्रतिद्वन्द्वी कांग्रेस र मालेका वामदेव गौतम हुन्।' विस्तारै मानिस जम्मा हुन थाले। कार्यक्रमको तयारी भएको जानकारी साथीहरूले मलाई दिनुभयो। 'दाई, तपाईं पहिले बोल्नुस् मैले सम्मानपूर्वक अनुरोध गरें। 'यी सबै तेरै पार्टी मानिस होलान्।' 'अनि के भो त!' रूपचन्द्र विष्टको 'थाहा' भाषणसँग मलाई अलिकति पनि डर थिएन। गाउँले श्रोताहरू मात्रै भए अर्कै कुरो हुन्थ्यो। त्यहाँ त हाम्रा पार्टी जनसङ्ठनका कार्यकर्ताहरू बाक्लै थिए। रूपचन्द्र विष्टले भाषण गर्नुभयो। मलाई समेत बुझ्न हम्मेहम्मे परेको त्यो भाषण श्रोताले कति बुझे होलान! म तरङ्गित हुँदै थिएँ। रूपचन्द्र विष्टले भनेको अन्तिम वाक्यले मलाई तान्यो। उहाँ भन्दै हुनुहुन्थ्यो, 'दिन मन लागे मलाई दिनु। मलाई नदिने हो भने यही केटालाई दिनु। यो राम्रो मान्छे हो।' सबैले बुझेको वाक्य शायद यही थियो। त्यसैले पररर ताली बज्यो। मैले नमन गरें। तर रूपचन दाईले त्यो चुनावको परिणाम जान्न पाउनु भएन। म जहरसिंह पौवामा चुनावी कार्यक्रममा उपस्थित भइरहेको बेला २०५६ असार ७ गते उहाँले आफ्नो शरीरलाई सदाको लागि आराम दिनु भएछ ।

अब हाम्रै थाहानगरको ओखरबजारमै
छपाईको शुभारम्भ
फ्लेक्स प्रिन्ट

काठमाण्डौं, हेटौंडा धाउनै पर्दैन...
अत्याधुनिक नयाँ मेसीनद्वारा १ घण्टा भित्र बोर्ड,व्यानर तयार
AARAV creation
DESIGN FLEX PRINT PHOTOGRAPHY
Thaha-1, Okharbazar, 9855068340/9802068340
हाम्रा अन्य सेवाहरू
फ्लेक्स प्रिन्ट (व्यानर/साइनबोर्ड)
होडिङ बोर्ड/स्टिकर प्रिन्ट/
फ्लेक्स फोटो/मायाको चिनो तयारी
प्रमाण-पत्र/कदर-पत्र/प्रशंसा पत्र तयारी
कार्यक्रमको व्याच तयारी
विभिन्न डिजाइनका फ्रेमिङ
फोटो स्टुडियो/पि.भि.सी. कार्ड
9855068340/9802068340

प्रेसकाउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त
विकास
www.bikaskhabar.com
खबरपत्रिका साप्ताहिक
२०७४ पौष २४ गते सोमबार 08 Jan., 2018, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

थाहानगरको विकासका लागि नागरिक समाजको चासो

◆ विकास संवाददाता

मकवानपुरको थाहा नगरपालिकाको वृहद विकासको लागि नागरिक समाजको तर्फबाट छलफल शुरू गरिएको छ । नागरिक समाजका प्रतिनिधि अच्युतमप्रसाद ढकालको पहलमा थाहा नगरपालिकाको प्रभावकारी विकासबारे छलफल शुरू गरिएको हो । १८ पौषमा थाहानगरमा एक अनौपचारिक कार्यक्रमको आयोजना गरी थाहा नगरको समग्र विकासका बारेमा छलफल शुरू गरिएको र यस्तो छलफल निरन्तररूपमा अघि बढाउँदै बस्तुगत निष्कर्षमा पुग्ने योजना रहेको नागरिक समाजका प्रतिनिधि ढकालले बताए ।

हालैमात्र स्थानीय तहको निर्वाचन भई नगरपालिकाको समग्र विकासको जिम्मेवारी बोकेर जनप्रतिनिधि आएकोमा उनीहरूलाई थप सहयोग र रचनात्मक सुझावको लागि कार्य गर्नेगरी नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरूबीच छलफल भएको थियो । कार्यक्रममा सरकारले नै घोषणा गरिसकेको पहिचानको शहर र स्वयम् नगरपालिकाको नगरसभाले सर्वसम्मत् पारित गरेको पर्यटन केन्द्रित विकासलाई कसरी गति दिन सकिन्छ भन्ने बारेमा छलफल गरिएको जनकल्याण माविका प्राचार्य सानोभाइ कार्कीले बताए । 'समग्रमा नगरपालिकालाई कस्तो बनाउने भन्ने सन्दर्भमा कसरी शुरू गर्ने भन्ने विषयमा छलफल भएको छ, विभिन्न चरण र तहको छलफल गरेर अन्ततः नगरपालिकाको विकासमा योगदान पुग्ने गरी काम अघि बढ्छ,' उनले भने । कार्यक्रममा विकास खबरपत्रिकाका सम्पादक कुमार नेगीले थाहा नगरपालिकाको विकासको वर्तमान अवस्था, तौरतरिका, जनअपेक्षा, विकासको मोडेल र अबको कार्यदिशाको बारेमा चर्चा गर्दै समग्र थाहाको विकासमा नागरिक समाजको भूमिका खोजी गर्न कार्यक्रम आयोजना गरिएको बताए । विष्णु विष्ट, कविराज खत्री, रामप्रसाद

ढकाल, भरत गोपाली, कल्पना बलामी, लक्ष्मण विष्ट, हरेराम कार्की, प्रमोद जोशी लगायत नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरूको उक्त कार्यक्रममा सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा थाहा नगरपालिकाको परिकल्पनालाई साकार पार्न माथिबाट आउने बजेटमात्र पर्याप्त नहुने भन्दै आन्तरिक आयको वृद्धि तथा बाह्य श्रोतहरूको खोजी गर्न आवश्यक रहेको औंल्याइएको थियो ।

श्रोतहरूको उपयुक्त परिचालनको लागि नगर योजनाको विस्तृत खाका तयार पार्न आवश्यक रहेकोले त्यसअघि नगर विकाससम्बन्धी अवधारणाहरूको मार्गचित्र बनाउनु पर्नेमा सहभागीहरूले जोड दिएका थिए । नागरिक समाजको तर्फबाट अबको एक महिनाभित्रै थाहानगरका जनप्रतिनिधि, विषयगत अगुवाहरू, सामाजिक, आर्थिक संघसंस्थाका अगुवाहरूसहितको सहभागितामा बृहद् अन्तरक्रिया गर्ने कार्यक्रम रहेको छलफलका पहलकर्ता ढकालले बताए । यसका लागि नगर प्रमुखसँग पनि छलफल भैसकेको उनले बताए ।

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनाको जोन
कार्यान्वयन इकाई, पालुङ, मकवानपुरमा

तरकारी जोन अन्तर्गत सुचिकृत हुने सम्वन्धी सुचना !

आ.ब. २०७४।७५ देखि यस जिल्लाको थाहा नगरपालिका वडा नं १ देखि १० र इन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं १ देखि ५ मा तरकारी खेतीको उत्पादन, व्यवसायिकरण, प्रशोधन तथा बजारिकरण गर्ने उद्देश्यले विभिन्न कृषि समुह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी/फर्म तथा जल उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम संचालन गर्ने भएकाले इच्छुक कृषि समुह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी/फर्म तथा जल उपभोक्ता समितिहरुले यस जोन कार्यालयमा मिति २०७४ माघ २५ गते भित्र आवश्यक कागजात सहित सुचिकृत हुनको लागि यो सार्वजनिक सुचना प्रकाशन गरिएको छ ।

आवश्यक कागजपत्रहरु
१. सुचि दर्ताको लागि निवेदन ।
२. कृषि समुह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी/फर्म तथा जल उपभोक्ता समिति दर्ताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि ।
३. समुह तथा संस्थाको सदस्यहरुको नामावली, लगाउने बाली र क्षेत्रफल खुलेको बैठक निर्णयको प्रतिलिपि
४. खेती गरेको जग्गाको लालपुर्जा वा भाडामा लिएको भए लिजको कागजपत्रको प्रतिलिपि ।

थप जानकारीको लागि:
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन इकाई, तरकारी जोन
शिखरकोट, पालुङ, मकवानपुर

स्वास्थ्य संस्था स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण

◆ विकास संवाददाता

उत्तरी मकवानपुरको थाहामा स्वास्थ्य संस्था हस्तान्तरण तथा शिघ्र कुपोषण एकीकृत व्यवसथापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण (आईएमएयम) कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । शुक्रवार सोही कार्यक्रमका बीच स्वास्थ्य संस्था स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरका प्रमुख रामचन्द्र पाठकको प्रमुख आतिथ्यता तथा थाहा नगरपालिकाका नगर प्रमुख लबशेर विष्टको अध्यक्षतामा कार्यक्रम भएको हो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि तथा जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरका प्रमुख पाठकले अब स्वस्थ्य सेवादेखि सुधारका कुरामा समेत स्थानीय तहले ध्यान दिन आह्वान गरे ।

स्वास्थ्य संस्था स्थानीय स्तरमा हस्तान्तरण हुनु खुशीका कुरा भएको भन्दै जिम्मेवारी पनि थप भएको नगरपालिकाका प्रमुख विष्टले बताए । आफ्नो स्वास्थ नविगार्नको निमित्त जनचेतनामुलक कार्यक्रम, रोग लागेमा ध्यानपूर्वक उपचार र अन्त्यमा पुनर्स्थापनको कुरालाई दायित्व सम्झन विष्टले सबैलाई सुझाब दिए । साथै उनले स्वास्थ्य सम्बृद्धिको लागि सबै जिम्मेवार भएर लाग्नु पर्नेमा जोड दिए । थाहा नगरपालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख मेघराज बलामीको सञ्चालनमा भएको कार्यक्रममा थाहा नगरपालिका वडा नं. ६ का वडा अध्यक्ष शशिधर सुवेदीले अब वडा स्तरबाटै स्वास्थ्य संस्थाको सुधार हुने बताए । साथै उनले नगरका सबै कर्मचारीले आफ्नो भूमिकामा दृढ हुने पर्ने र कार्मचारीमा एकता हुनुपर्नेमा जोड दिए ।

कार्यक्रमकै अवसरमा शिघ्र कुपोषणको अवस्था, यसको पहिचान, बर्गीकरण तथा ढाँचा र यसबाट बच्न तथा कुपोषण हुन नदिनको लागि अपनाइने उपाय लयागतको विषयमा अभिमुखीरकण गरिएको थियो । २१ पौषमा नै थाहा नगरपालिकाका प्रमुख लबशेर विष्टको अध्यक्षतामा २५ सदस्यीय पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशन समिति निर्माण भएको छ । समितिको उपाध्यक्षमा उपप्रमुख खड्ग गोपाली रहेका छन् भने अन्य वडा अध्यक्षहरू सदस्य रहेका छन् । कार्यक्रममा थाहा नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृत हरिलाल पुरी, नगरपालिकाका कर्मचारी, वडा अध्यक्षहरू, स्वास्थ केन्द्रका प्रमुख तथा प्रतिनिधि स्थानीय सरोकारवाला, संचारकर्मी लगायतको सहभागिता रहको थियो ।

सदस्यता नवीकरण सम्बन्धी सूचना

नेपाल पत्रकार महासंघ केन्द्रीय समितिको पत्रानुसार यस नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुर शाखामा आबद्ध सम्पूर्ण साधारण सदस्यहरुको यही पुस मसान्तभित्र सदस्यता नवीकरण गर्नुपर्ने भएकोले उल्लेखित आवश्यक कागजात र तोकिएको रकमसहित पुस २५ गतेभित्र तोकिएका सम्बन्धित व्यक्तिसँग आवेदन फाराम र तोकिएको रकमसहित सम्पर्क राख्नुहुन अनुरोध छ ।

सदस्यता नवीकरण शुल्क: रु १,२००/-

आवश्यक कागजात:
१) एक वर्षअघि प्रकाशित प्रशारित समाचार सामाग्री
२) कार्यरत सञ्चार माध्यमको सिफारिस
३) महासंघले तयार पारेको नवीकरण फाराम सहित २ प्रति फोटो
सम्पर्क व्यक्ति: सुदीप शिवाकोटी (कोषाध्यक्ष): ९८५५०७०२३६
चन्द्र घलान (सदस्य): ९८४५५३५२१२
पुष्पराज अधिकारी (सदस्य): ९८४५२६९९७३

नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुर

नयाँ व्यवस्थापनसहित शीघ्र खुल्यो..

दामन भ्यू टावर एण्ड रिसोर्ट

;Dks{ e/t ufkfnL
मोवाइल नं. ९८५११२५७०८
होटल प्रकाश इन्टरनेशनल
प्रा. ली. द्वारा सञ्चालित

:sfe6/ /fn/
6ofS6/ l6k/
निर्माणसम्बन्धी सम्पूर्ण सेवा
बी . एण्ड पी. निर्माण सेवा
थाहा-६, बज्रवाराही, मकवानपुर
९८५१०६३९४७(प्रदिप), ९८४५४०४३५५(सुरज)

अनलाईनबाटै
ufpB/sf va/, ca ljZje/
www.bikaskhabar.com
लगअन गर्नुहोस् ।
'तपाई जहाँ, विकासखबर त्यहाँ'
दैनिक कुर्नै पर्दैन
पलपलको खबर....
विकासखबर डट.कम.
इमेल:
bikaskhabar@gmail.com

● lj sf; dIN6ldl8ofsf nflu k|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६९५)● ;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dkfbs अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● db|f : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● O{d]n bikaskhabargmail.com